

XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Had- és Rendészettudományi Szekció

Budapest, 2013. április 16-18.

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar

A rendőrség presztízsének alakulása Magyarországon

Jelige: Plus valent boni mores, quam bonae leges

Dolgozat lezárásának időpontja: 2012.11.04

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés.....	1
2.	Presztízs és tekintély	3
2.1.	A presztízs, mint fogalom.....	3
2.2.	A rendőrség imázsa	4
2.3.	A meggyőződés kialakulása, formálódása.....	6
3.	A Magyar Rendőrség presztízisének változása története során	9
3.1.	A Magyar Királyi Csendőrség	9
3.2.	A két világháború között.....	10
3.3.	A II. Világháború után	11
3.4.	A rendszerváltástól napjainkig.....	12
4.	A Rendőrség tekintélyét befolyásoló tényezők.....	14
4.1.	Megjelenés.....	14
4.2.	Kommunikáció	16
4.3.	Korrupció.....	17
4.4.	Rendőrök által elkövetett bűncselekmények	19
4.5.	Erőszak	21
4.6.	Az állomány.....	23
4.7.	Kapcsolat a tömegkommunikációval	24
4.8.	Civil rendvédelmi szervek	25
5.	Közüvélemény-kutatás.....	26
5.1.	Megkérdezettek megoszlása	28
5.2.	A feltett kérdések csoportosítása	29
5.3.	Közübiztonság	31
5.4.	A rendőrség általános tekintélyére vonatkozó kérdések.....	33

5.5.	Korrupció.....	35
5.6.	A rendőrség teljesítménye	40
5.7.	A rendőrség és a társadalom kapcsolata	41
5.8.	A rendőrség állománya.....	45
5.9.	Leginkább emlegetett problémák	47
5.10.	A magasabb presztízből eredő következmények	48
6.	Összegzés	51
7.	Felhasznált irodalom	53
8.	Melléletek.....	55
8.1.	1. számú melléklet	55
8.2.	2. számú melléklet	56

1. Bevezetés

A rendőrség csupán rendvédelmi jellegéből adódóan mindig is a közvélemény érdeklődésének középpontjában helyezkedett el. A rendszerváltásig nem igazán lehetett szót ejteni a szervezetet érintő negatív véleményekről – a pártállam végrehajtó szerveként nem érhetett kritika. A rendszerváltás után azonban éppen e végrehajtó funkciójából adódóan, ám emellett megnövekedett társadalmi szerepével összhangban, egyre élesebben fogalmazódtak meg mind a szervezetet, mind pedig az állományt érintő kritikák, vélemények.

Egyre inkább megnőtt az igény, hogy a rendőrség a társadalom részévé váljon, és ennek megfelelően vegyék figyelembe a rendszerváltást követő társadalmi változások következményét is. Ezzel egy időben azonban a múlttal történő teljes leszámolásként strukturális átalakulás és a régi szocializmusban „edződött”, keményvonalas vezetők leváltása is alapkövetelménynek számított politikai és társadalmi oldalról egyaránt.

A robbanásszerűen megnövekedett bűncselekményszám, a társadalmi és politikai elvárások azonban ambivalens helyzetbe sodorták a szervezetet, amely ennek következtében túlvállalta saját képességeit. A rázúdított feladatmennyiség és politikai nyomás rövid határidőn belül megoldhatatlan célokat tűzött a szervezet elé, melyek meg nem valósítása állandó vezetőváltásokkal párosult és párosul máig is.

Mivel a rendőrség a társadalom problémáival, diszfunkcióival foglalkozik, elkerülhetetlen, hogy ezek orvoslása végett beavatkozzék magukba a társadalmi jelenségekbe. Csupán ez az „önkéntes” beavatkozás is ellenállást válthat ki egyes csoportok részéről, nem is beszélve arról, hogy a diszfunkcionálisnak tartott elemeket, bár a többség akaratának megfelelően alakítják ki, a – többségi akaratot nem támogató – kisebbségekre és más nézettel rendelkező csoportokra ezt ugyanúgy alkalmazzák, ami újabb feszültségforráshoz vezet.

A rendőrség állománya ugyanabból a társadalomból kerül ki, amellyel későbbi munkája során érintkezni fog, így érthető, hogy a már alapjában jelenlévő deviáns magatartások a szervezeten belül is megjelenhetnek, és meg is jelennek. A közhatalom végrehajtó erejeként azonban ezek előfordulását éles bírálat övezi és övezte mindig is.

A felvázolt problémák azonban mind csak parányi alkotóelemei annak a folyamatnak, melyben a rendőrségről alkotott társadalmi kép formálódik, majd végül alakot ölt. Dolgozatomban ezt a folyamatot, ennek állomásait, okait és mikéntjét szeretném vizsgálni.

A dolgozatom elkészítését megelőző kutatómunka során szembesültem azzal a ténnyel, hogy a rendőrség presztízsét, tekintélyét vizsgáló művek elenyésző mennyiségűek. Az Országos Rendőr-Főkapitányság a 2000-es évek elején majd végül utoljára 2005-ben kérte fel a Magyar Gallup Intézetet, hogy közvélemény-kutatásos módszerrel mérje fel, milyen elismertsége van a rendőri munkának, a rendőrség szervezetének. Ezen felmérésben kapott eredményeket használom fel összehasonlítási alapként a saját közvélemény-kutatásomban kapott értékekhez. Az eltelt hét év azonban soknak számít a rendőrség életében, hiszen jelentős fordulatok következtek be ez idő alatt. Gondoljunk csak a 2006-os eseményekre vagy a legújabb rendőri korrupciós botrányra. Mégis úgy gondolom, hogy saját felmérésemmel összehasonlítva sikerülhet levonni egyfajta következtetést arról, milyen irányba tart a magyar rendőrség tekintélyének változása. A legfontosabb célkitűzésem azonban annak megállapítása, milyen a rendőrség tekintélye jelenleg a társadalomban.

1.1. Miért érdemes a rendőrség tekintélyét vizsgálni

A közrend védelme érdekében a rendőrség a közfelfogás alapján cselekszik. Mindezekből egyértelműen következik, hogy az emberek véleményének megismerése alapvető eleme a rendőri munkának.

A rendőrség tekintélyének elemzéséből több jelenségre is következtethetünk. Egyfelől megállapíthatjuk, mennyire társadalom-közeli a rendőrség, mennyire tekintik az emberek értük működőnek a szervezetet, azaz mennyire funkcionál helyesen annak szolgáltató funkciója. Másfelől pedig, ahogyan az előzőekben említettem, megérthetjük az állampolgárok és a rendőrök közvetlen „kapcsolatát”. Hosszabb távon a szervezet következtetéseket is vonhat le – tekintélyének alakulásából, illetve azokból az építőelemekből, melyeket az egyes kérdésekre adott válaszok jelképeznek – arra vonatkozóan, hogyan alakítsa struktúráját illetve milyen lépéseket kell tennie ahhoz, hogy jobb megítélés alá essen.

2. Presztízs és tekintély

2.1. A presztízs, mint fogalom

A „presztízs” szavunk francia eredetű, jelentése: tekintély, tisztelet, becsület, befolyás. Főleg a társadalmi helyzetnek, állásnak, tudományos vagy szakmai eredményeknek kijáró megbecsülés, elismerés.¹

Eredete a francia „prestige” szón keresztül visszavezethető a latin „praestigiae” szóra, mely a „praestringo” (elkápráztat) szemfényvesztés szóra vezethető vissza.² Rousseau szenvedélyeink presztízst idézi fel, mely az értelmet elkápráztatja, a bölcsességet megteveszti. *„Presztízst nevezgetnek minden oly varázst, melynek hatása a presztízstre emlékeztet, minden oly bűbájt, vonzerőt, mely az értelmet elhomályosítani képes az érzelem egyidejű emelésével.”*³

A szó eredetéből is jól látszik, hogy valamilyen jelentős mértékben pozitív véleményre, meggyőződésre hivatott a használata, ami a szemlélőben oly megnyerő benyomást kelt, hogy teljes mértékben elkápráztatja. Ez a meggyőződés adódhat tekintélyből, hírnévből, befolyásból és nem utolsósorban szakmai eredményességből. Mindenesetre velejárója a fogalomnak, hogy az objektíve leképeződő képet pozitív mértékben befolyásolja, emeli annak színvonalát.

A presztízs, mint egész szervezetre jellemző, külső szemlélők által alkotott vélemény- és meggyőződés-formációk összessége, a szervezetre, mint csoportra, önbecsülés-erősítő tényezőként hat. Az emberek többsége, – így általuk alkotott csoportok is – nem csupán fizikailag akar érvényesülni, hanem társadalmilag is. Márpedig társadalmi megbecsülésünk egyik alappillére a tekintély, a presztízs.

¹ Magyar Értelmező Kéziszótár: főszerkesztő: Pusztai Ferenc, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003. (elektronikus kiadás)

² Idegen Szavak és Kifejezések Szótára: főszerkesztő: Bakos Ferenc, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. (elektronikus kiadás)

³ Ifj. Leopold Lajos: A Presztízst, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt. Budapest, 1912 – 16. old.

A presztízsnak létezik egy másik változata is, a szervezetről annak tagjai által formált benyomások összessége. Ez a belső tekintély legalább olyan fontos, mint a szervezethez nem tartozók által alkotott meggyőződés.

2.2. A rendőrség imázsa

A rendőrség imázsát háromféleképpen elemezhetjük:

- általánosságban mekkora a rendőrség tekintélye és milyen a megítélése,
- milyen folyamatok, tényezők alapozzák meg illetve befolyásolják a szervezetről alkotott képet,
- illetve milyen hasznót hozhat a tekintély – mi következhet ebből, milyen irányba tart a tekintély-változás.

A rendőrség általánosságban vett társadalmi elismertsége is szerteágazó fogalom, mely több ugyancsak összetett elemből épül fel, ezek lehetnek például:

- a rendőrségbe vetett bizalom,
- a rendőrséggel kapcsolatos elégedettség,
- a rendőrség magabiztossága,
- a rendőrség tisztelete,
- a rendőri munka támogatottsága, elismertsége,
- illetve az, ahogyan általánosságban teljesít a rendőrség.

Ezeknek az alap-kérdésköröknek a tárgyalásakor sokféle következtetést vonhatunk le a szervezettel kapcsolatos társadalmi képről. Irányt mutatnak ahhoz, mennyire látják pozitívan vagy negatívan a rendőri munkát illetve magát a rendőrséget az állampolgárok. Azonban pontos képet nem adhatnak arról, hogy egyenként kinek milyen problémája van a szervezettel, mit változtatna rajta, illetve mivel elégedett teljes mértékben. Ezeket az elvárásokat tükrözik valamilyen szinten azok az eredmények, amiket a rendőrség elért, illetve, amit elvárnak, hogy elérjen. Fontos a kettő összevetése, hiszen egyfajta teljesítményt mérő eszközként is szolgál, ha tudjuk, mit produkál a rendőrség a társadalmilag elvárthoz képest. A kialakuló presztízsz, tekintély nagymértékben formálódik ugyanis ezek alapján.

Milyen hasznot hozhat a megemelkedett tekintély?

- A bűnözés visszaszorítását, közrend helyreállítását,
- a szubjektív biztonságérzet emelését,
- a magasabb színvonalú és hatékonyabb kommunikációt az állampolgárokkal,
- az ebből kifolyólag gyorsabb reagálást (és proaktív - megelőző jelleget),
- a hivatalos személyek sérelmére elkövetett bűncselekmények számának csökkenését.

A rendőrséggel szemben a társadalom azonban magas követelményeket is támaszt mindezek eléréséhez, ilyen lehet például:

- a feddhetetlenség,
- a „fair” eljárás,
- az emberség és segítőkészség,
- a fogékonyság a problémák megoldására,
- az elérhetőség és a megfelelő kommunikáció,
- a szükséges és elégséges mértékű erő vagy kényszer használata,
- a szakmai kompetencia,
- a hivatástudat.

A fentiek alapján állapíthatjuk meg, hogy milyen eredményeket mutat fel a rendőrség, és az elvárásainkat mennyire teljesíti. E két tényező találkozása az, ahogyan a szubjektív képünk felépül a rendőrségről. Fontos azonban, hogy ez a kép időről időre milyen mértékben változik, esetleg éppen változatlan marad-e.

Minden szervezetnek érdeke, hogy ismerje ügyféli körét, célközönségét, a szolgáltatás alanyait. A rendőrségnek ez adott, hiszen feladatából adódóan mindenkit ismer, akivel kapcsolatba kerül. Sajátos viszony. De mit gondolhat a szervezettel kapcsolatba került személy a rendőrségről? Fontos kérdés, hogyan gondolkodik a szervezet egészével kapcsolatban, mi formálja véleményét, milyen hatások érték, ami miatt ezeket gondolja, és hogyan, miként adja ezt mások tudtára.

A gazdasági szervezetek nem győznek a különböző PR-tevékenységekkel eleget foglalkozni, hiszen a konkurencia legyűréséhez talán erre van a legnagyobb szükség. Hogyan közelítsünk az emberekhez, hogyan formáljuk véleményüket, és egyáltalán mi a véleményük? A rendőrségnek szerencséjére vagy éppen szerencsétlenségére nem igen

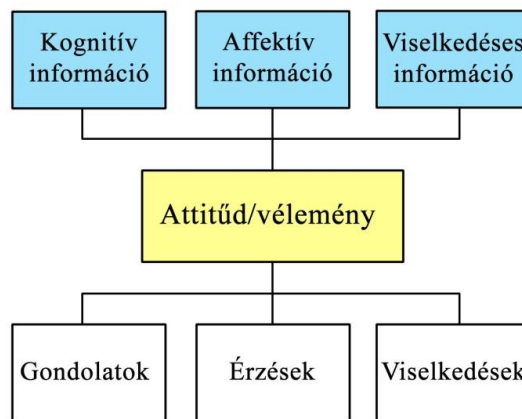
akad konkurenciája. A társadalomban kialakult kép ennek megfelelően szinte csak saját maga és állománya által befolyásolt.

Nem érdeke, hogy legyűrje a konkurenciát, több hasznot szerezzen, mégis fontos az emberek róla alkotott véleménye. Többszörösen összetett viszony ez, hiszen a politika minden egyes választási ciklus után máshogy formálja a szervezetét, mást tűz ki elérendő célul, és bizony más célokra is helyezi a hangsúlyt. Mindezekről függetlenül azonban a rendőrségnek is, mint minden szervezetnek, van egy visszatükröződő arculata a társadalomban. Divatszóval élve imázsa van, amit sokszor maga a szervezet, sokszor az ellene forduló közvélemény porig rombol. Mégis mindezen folyamatok alakítják rendőrség presztízsét, amely mára sajnos közel sem olyan fényes a társadalomban, mint amilyennek lennie kellene.

2.3. A meggyőződés kialakulása, formálódása

A szociálpszichológiai egy igen széles ága az attitűd-dinamika. Az attitűd gyakorlatilag egy tudati kép, amely összességében tartalmazza az egyén értékeléseit valamivel kapcsolatban. Amikor az emberek megismernek valamit, felépítik annak kognitív reprezentációját (a tudati képet), amely az észlelt dologgal kapcsolatos kognitív, affektív és viselkedéses információkat tartalmazza.

- *kognitív információ* – Amit tudunk a tárgyról, a tények és hiedelmek összessége. Az objektív valóság. Az, ahogyan egy tárgy (esetünkben a szervezet) a valóságban megjelenik, a dolgok tényleges, materiális volta. Kiemelendő azonban, hogy a valóság ugyanazon eleméről különböző személyek más és más objektív leírást adhatnak, hiszen tárgy-észlelésük is különböző lehet (ha akár csak jelentéktelen mértékben is).
- *affektív információ* – az adott tárggyal kapcsolatos személyes érzéseket, véleményeket, benyomásokat is tartalmazza. Itt a különféle eltérések az észlelésben apránként hozzájárulnak ahhoz, hogy eltérő érzelmek, különböző vélemények és tulajdonságok kapcsolódjanak a tárggyhoz.
- *viselkedéses információ* – az emberek attitűdtárggyal kapcsolatos múlt-, jelen- és jövőbeli interakcióit tartalmazza.

1. ábra A vélemény kialakulása

A fenti folyamatban illetve az 1. (folyamat-) ábrán leírt módon alakul az emberek véleménye a rendőrségről. Ezek a vélemények alapozzák meg a gondolatokat, cselekvéseket, érzéseket a szervezettet kapcsolatban.

A szociálpszichológiai észlelés ugyancsak fontos véleményformáló erővel bíró „érzékelési” mód. Az objektíve és szubjektíve is észlelt tulajdonságokhoz itt adódnak hozzá azon újabb benyomások, amelyek az emberek társas érintkezése révén alakulnak ki. Pszichológiai tanulmányokból is jól ismert a csoport befolyásoló hatása az egyénre – itt ugyanez történik. A csoport formálja az egyéni véleményt, a szubjektív észlelést, amely így tovább alakul, és hozzájárul a tárgyról alkotott kép teljességéhez.

2.3.1. A feldolgozás elvei

A fenti információk belső értékelése, azaz ahogyan értékelünk másokat vagy más csoportokat, háromféle feldolgozási elvvel írható le. Az emberek kapcsolatot keresnek a korábban szerzett információk és az újabbak között, önmaguk és mások véleményét értékelik, majd alakítják ki vélekedésüket. Mindeközben három elv érvényesül:

- *konzervativizmus* – abban a tekintetben, hogy a fennálló nézetek lassan változnak. Éppen ezért kell törekedni a negatívumok kerülésére, a megőrzések lehetőségének kizárására.
- *hozzáférhetőség* – azaz annak az információnak van a legnagyobb hatása gondolatainkra, érzéseinkre és viselkedésünkre, amelyik a legkönnyebben hozzáférhető. A megalkotott ítéletek legtöbbször a rendelkezésre álló releváns információhalmaz elenyésző részén alapulnak. Ezek alapján fontos a média, a

tömegkommunikációs csatornák által sugallt kép, hiszen hozzáférhetőség szempontjából rendkívül könnyen elérhető és terjeszthető általuk az információ.

- *felületesség vagy alaposág* – az előző elvhez szorosan kötődik, hiszen az emberek a legtöbbször automatikusan cselekednek, a valóságról csupán felszínes képet alkotnak, és a legkönnyebben hozzáférhető információra hagyatkoznak. Előfordulhat azonban, hogy akár valamilyen külső hatás következményeként sokkal alaposabban feldolgozzák az észlelt információkat, és a mélyebb tanulmányozás hatására már másféle képet alakítanak ki a valóságról. Ez egyfajta rendőrségi propaganda részeként is megnyilvánulhat, melyben hangsúlyoznunk kell a rendőrség állampolgárbarát, társadalom közeli jellegét.

Dr. Szeles Péter *A nagy PR könyv* című művében az arculat kialakulását a következő tényezőkön keresztül vizsgálja:

- saját elvárások,
- mások véleménye,
- személyes élmények⁴

Kiemelendő tehát, hogy bár az objektív, tényelemek is nagy hatással vannak egy-egy vélemény formálásában, mégis kiemelkedő a szubjektív élmények és társadalmi kölcsönhatások dominanciája. Éppen ezért minden egyes lefolytatott intézkedés rendkívüli jelentőséggel bír a tekintély alakulásának folyamatában, hiszen a rendőr stílusa, modora, segítőkészsége vagy ezek hiánya mind hozzájárul az emberekben a szervezet iránti tekintély kialakulásához.

⁴ Szeles Péter: *Nagy PR-könyv*, Management Kiadó Budapest, 2009. CD-kiadás

3. A Magyar Rendőrség presztízsének változása története során

A központilag igazgatott rendvédelmi szervről idestova 130 éves viszonylatban beszélhetünk. Az általános módon értelmezett tekintélyt azonban nem lehet objektíven vizsgálni sem a csendőrség sem a rendszerváltást megelőző szocialista időszak rendőrsége vonatkozásában, hiszen ezen periódusokat jobban jellemzi a társadalomban kialakult félelemből fakadó „tekintély”, „presztízs”, melyeket ezen okból kifolyólag nem célszerű vizsgálat tárgyává tenni.

3.1. A Magyar Királyi Csendőrség

Az 1848-49-es szabadságharc leverése után a magyar főurak adománygyűjtésbe kezdtek a közbiztonság megteremtése céljából. A csendőrség létrehozását megelőzően a rendfenntartó feladatokat az országban – az 1850. január 18-ai császári pátenssel – a katonai erők látták el. Ezekből hozták létre később a zsandárok majd a pandúrok „intézményrendszerét”. A Monarchián belüli csendőrséget Erdélyben hozták létre a XIX. század végén. Sikeres mintájára fogadta el a magyar törvényhozás, Tisza Kálmán felszólalására, a Magyar Királyi Csendőrség létrehozására vonatkozó indítványt. A törvényjavaslatot 1881. február 14-én Ferenc József aláírásával szentesítette. (1881. évi III. törvénycikk: A közbiztonsági szolgálat szervezéséről) Török Ferenc erdélyi mintára szervezte meg a politikától mentes, rendfenntartó fegyveres testületet, melynek tagjait a korábbi rendfenntartó erők állományából verbuválták. (Az 1881. évi XXI. törvénycikk Budapest-főváros rendőrségéről,⁵ az 1882. évi X. törvénycikk a törvényhatósági jogú városok rendőrségéről rendelkezett).

A Magyar Királyi Csendőrség elsődleges feladata volt a személy- és vagyonbiztonság védelme. A felderítési arányokban világviszonylatban is előkelő helyet foglaltak el, több alkalommal külföldi delegációk érkeztek az országba csupán azért, hogy megfigyeljék a szervezet munkavégzését.

⁵ A fővárosi rendőrségről szóló törvény a budapesti rendőrséget közvetlenül a belügyminiszter irányítása alá rendelte, kötelessége volt azonban „a fővárosi törvényhatóságot ... minden törvényes intézkedéseiben támogatni”. Kozáry Andrea: Nemzetközi összehasonlító szervezettan Budapest, 2008.45.o.

Míg a városokban a rendőrségek feleltek a közbiztonságért és a rendvédelemért, addig vidéken a csendőrök látták el ugyanezen feladatkört. Mivel feladatkörüket leginkább vidéken látták el, jól kellett ismerniük azt a környezetet, melyben dolgoztak. Sok csendőrt éppen ezért vidéki parasztsaládokból toboroztak, majd képezték ki, és helyezték szolgálati helyére. Hely- és személyismeretük rendkívüli előnyt biztosított számukra mind a felderítés mind a megelőzés szintjén. Sok csendőrt a katonai erők állományából vettek át, nem is csoda, hogy a szervezet fennállása alatt mindvégig megőrizte katonai jellegét.

A jelentkezőknek mind a fizikai mind az erkölcsi alkalmasság területén komoly követelményeknek kellett megfelelniük. Az erkölcsi bizonyítvány nem volt elegendő, a feddhetetlen előélet elengedhetetlen követelmény volt. Érdekes megjegyezni, hogy követelmény volt a 20 és 40 év közötti életkor mellett a nőtlen családi állapot is (de mindenképpen gyermektelen), hogy a csendőr teljes egészében hivatásának szentelhesse idejét. A kisebbségeket illetve nemzetiségeket elméletileg semmilyen hátrányos megkülönböztetés nem érthette, szolgálati helyükön élők kisebbségi nyelvét ismerniük kellett.

Nem tekinthetünk el azonban attól a tényről, hogy a csendőrség katonai jellegű szervezet volt, alárendelve a honvédelmi minisztériumnak. S bár 1920-tól felügyelete megváltozott, a Belügyminisztérium látta el, szervezete az előzőekhez hasonló, katonai jellegű maradt. Korabeli társadalmi megítélése talán éppen ennek a katonai jellegének volt köszönhető.

3.2. A két világháború között

A „Nagy Háború” befejeződésével rövid, de annál sötétebb korszak köszöntött a rendfenntartó szervek állományára. A Forradalmi Kormányzótanács rendeletet hozott a Csendőrség és Rendőrség megszüntetéséről, és ezzel egy időben a Vörös Őrség megszervezéséről, valamint forradalmi törvényszékek létesítéséről.

Ezt a rövid időszakot a csendőrség és a rendőrség újjászervezése követte. Létszámukat az 1913-as trianoni területen szolgáló állomány arányában szabták meg, ami 4000-4000 főt jelentett. Az újjászervezett, konszolidált rendvédelem az 1920-as évek közepére ismét a háború előtti évek viszonylag jó közbiztonságát volt képes biztosítani.⁶ Az államrendőrség tagjaival szemben egyre inkább erősödő elvárások érvényesültek, melynek

⁶ Kozáry Andrea: Nemzetközi összehasonlító szervezettan Budapest, 2008. 46. old.

eredményeképpen szakmailag felkészült, erkölcsileg szilárd, jól képzett és nemzetközi megbecsülésnek is örvendő szervezet jött létre. Kiemelendő, hogy ez a rendőrség alapító tagja volt a Bűnügyi Rendőrség Nemzetközi Szervezetének is.

3.3. A II. Világháború után

Az Ideiglenes Nemzeti kormány egyik legsürgetőbb feladatának tekintette a közrend megszilárdítását, mint erre utalt az 1945. január 4-én Debrecenben kiadott 13/1945. ME. számú rendelet is. Az állam által irányított rendőrség újra egyre inkább megszilárdult.

A korszak rendőrségi szervezetét legjobban talán egy idézettel tudnám jellemezni a Független Jogvédő Szolgálat kartotékjaiból:

„A szocializmus és különösen az ún. létező szocializmus definíciója körül, napjainkban, teljes a tanácstalanság. Már a kommunista főideológusok sem tudják megmondani, mit is jelent valójában ez a szó. De találó a vicc: a „szocialista” – fosztóképző. A szocialista demokrácia a demokrácia hiányát, a szocialista törvényesség a törvényesség hiányát jelenti. A szocialista rendőrség azonban – távolról sem jelenti a rendőrség hiányát. Ellenkezőleg. A szocialista rendőrség a hatalmat gyakorlók támasza, ezért tagjai – a szocialista rendőrök megkülönböztetett védelmet élveznek. Személyük a tömegkommunikációban a közelmúltig nem volt támadható, ma is csak módjával az. A szocialista rendőrré külön szabályok vonatkoznak, esetleges felelősségre vonása – ma is – belügy, külön ügyészséggel, külön bírósággal, a nyilvánosság kizárásával. A szocialista rendőr felelősségre vonását csak egy másik szocialista rendőr kezdeményezheti (ennek hiányában még a szocialista ügyészség sem folytathat le vele szemben eljárást). A szocialista rendőr nagyon érzékeny lelkiületű, elég csak egy megjegyzés, esetleg egy grimasz, olykor egy pillantás és máris csattan a pofon, kattan a bilincs. A szocialista rendőr gyűlöli az öntudatos állampolgárt (akinek jogai vannak, és a rendőri intézkedés jogszerűségét kétségbe meri vonni), vele szemben mindig rendkívül durván lép fel, nem válogatva az eszközökben. A szocialista rendőr nem áll társadalmi és valóságos törvényi kontroll alatt.”⁷

Életkoromból adódóan nem tudom személyes benyomások alapján megítélni a rendőrség ekkori szervezetét, azonban a jogvédő lapból és a mellékletében felvázolt esetekből ítélve az idézett szövegrészlet valószínűleg helyesen jellemzi a kor rendőrségének tekintélyét. A

⁷Somogyi János: Beszélő I. évfolyam 28. szám 1989/2. (Beszélő Online)

köztudatban magas a szervezet presztízse, hiszen nem lehet ellenszegülni akaratának, intézkedéseik nem támadhatóak, „sértegetni” a rendőröket pedig felettébb nem tanácsos. Tekintélyét leginkább a félelem alapozta meg, és éppen ezek miatt nem volt számottevő tekintélye a szervezetnek, hiszen alaptalan intézkedéseivel, a „párt kiszolgálójaként” nem volt arra érdemes.

3.4. A rendszerváltástól napjainkig

Természetesen a rendőrség szervezete sem kerülhette el a rendszerváltáshoz kapcsolódó illetve azt megelőző politikai, erkölcsi és gazdasági válságot. Mindezen változások közepette kellett kialakítani egy jogállami demokrácia irányába tartó ország rendőrségének szervezeti struktúráját.

A megemelkedő bűncselekmény-szám, valamint a bűnözés kvalitatív változása mind újabb kihívások elé állították a frissen átszervezett rendvédelmi szerveket. A szocializmus eszméivel átitatott állományt felkészületlenül érte a bűnelkövetők alkotmányos alapjogok helyreállításával megnövekedett mozgásterének kiszélesedése.⁸ A rendőrök az újfajta bűncselekmények megjelenésével valamint a védőügyvédek meghatalmazásának kihasználásával megteremtett amúgy is zavaros helyzetben tanácstalanok voltak. Korábban ilyen helyzetek nem fordultak elő, arra nem voltak kiképezve. A politika és a társadalom többségének elvárásai alapján azonban nem volt semmiféle átmeneti időszakra lehetőség vagy türelmi idő, a törvénysértések ugyanis egyre inkább elszaporodtak.

A szervezet átalakításának egyik alapvető követelményének tartották, hogy a régi, pártkatonának tartott vezetőktől megtisztítsák a szervezetet. A probléma csak az volt, hogy a legtöbbjük magasan képzett szakember volt. Súlyos csapásként érte a rendőrséget „információs hivatalának” az Állambiztonsági Hivatalnak a megszüntetése is. A bűnügyi informátor-hálózat pont a legszükségesebb időszakban, a szervezett bűnözés fokozódásakor hullott szét. Az állomány elfiatalodásának megindulása is körülbelül erre az időszakra tehető. Alapjában véve megfelelő törekvésnek tűnik az állomány fiatalítása főleg az átalakuló szervezetből adódóan, valamint nem utolsó sorban a rendőri hivatás pszichés- és fizikai követelményei miatt.

⁸ Gergely Attila r. ezr.: A bűnüldözés alakulása a rendszerváltás óta, Hadtudomány. X. évf. 1. szám. Budapest 2000. 2. old.

Nem csoda tehát, hogy a rendszerváltás előtti kb. 180 ezres összбүнözési értékről 1997-re majd 600 ezres nagyságú lett. Érthető, hogy a közbizalom megingott a rendőrség teljesítő-képességét érintően. A megnövekedett бүнözést megnövelt létszámmal lehet kordában tartani – gondolták -, és nekiláttak az állomány feltöltésének. A 24 ezer fős szintről 40 ezres szervezetté dagadt a rendőrség. Egy ekkora mennyiségű létszámnövelés ilyen rövid idő alatt csak a képzés időtartamának csökkentésével volt elképzelhető, ami azonban nagymértékben íródott a kvalifikáltság rovására. Eleinte elegendő volt mindenféle szakképesítés nélkül, a sorkatonai szolgálat befejeztével jelentkezni, és gyakorlatilag az illető másnapról rendőr volt. Ez nyilvánvalóan együtt járt a mindennapos rendőri munka színvonalának csökkenésével, melyet az állampolgárok is észleltek.

Napjainkra a szervezetet állandó vezetőcserék jellemzik. A politikának megfelelően alakul a rendőri felsővezetők életpályája is. Minden egyes felvetődő problémára a válasz egy-egy parancsnok (vagy manapság inkább egyben egy egész tucat) leváltása. Véleményem szerint ez nem csupán az állományban teremt bizalmatlanságot, de a rendőri munka kárára is válik, hiszen a frissen kinevezett vezetők éppen csak hozzákezdenének a munkának, megvalósítanál elképzeléseiket, máris leváltják őket. Érthető ez persze azokban az esetekben, amikor fény derül arra, hogy különféle бűnszervezetek szivárogtak be a rendőri vezetésbe, azonban a legtöbb hiba nem csupán a vezetésben keresendő. Sokkal inkább felelősnek tarthatjuk a mindenkori aktuálpolitikai érdekek alapján alakuló jogszabályi környezetet, illetve annak hiányos megalkotását és még inkább azt, hogy a létszámnövelés érdekében a képzés színvonalára sokkal kisebb hangsúlyt fektettek.

Mindezek a hatások az állampolgároknak is úgy tükröződnek, hogy szinte minden rendőrségi vezető alkalmatlan a munkájára, hiszen sorozatosan váltják le őket, építenek le osztályokat vagy akár egész nyomozóirodákat.

4. A Rendőrség tekintélyét befolyásoló tényezők

A rendőrség tekintélyét társadalmi szerepköréből és közhatalmi jellegéből adódóan rendkívül sok tényező képes befolyásolni. Nem lenne túlzás azt állítani, hogy minden egyes intézkedés, strukturális átalakulás, vezetői megnyilvánulás - illetve bármi, ami a szervezet vagy az állomány aktív és passzív magatartásaihoz köthető - alakítja a szervezet presztízsét. Éppen ezért kell minden apró tényezőre figyelemmel lenni, hiszen a tömegkommunikáció mai szintjén a negatív információk is rendkívül gyorsan terjednek. A következőkben szeretnék kiragadni néhány tényezőt a sok közül, amelyek talán a leginkább befolyásolják a rendőrségről alkotott képet, illetve kívülről a legnagyobbnak tűnő hatással rendelkeznek.

A rendőrség, mint szervezet, végrehajtó funkcióval vesz részt a társadalomban. Feladatából adódóan következik szolgáltató funkciója is, hiszen a köz számára gyakorlatilag szolgáltatást nyújt – rendet, biztonságot teremt. Mint szolgáltató azonban magasabb elvárásoknak kell megfelelnie, és az általa nyújtott szolgáltatásnak – a rendvédelemnek, bűnüldözésnek, büntetőeljárásnak - is átlag feletti, kiemelkedő színvonalat kell képviselnie.

A szervezet tagjainak hivatástudata is fontos tényező, hiszen maguk a rendőrök azok, akik egyéni cselekményükkel, fellépésükkel formálják a szervezet tekintélyét. A szervezet egészében azonban sokkal meghatározóbb az a belső szabályozás, amely kötelezővé teszi a magas szintű és színvonalú munkavégzést.

4.1. Megjelenés

„Nem a ruha teszi az embert.” - szól az évszázados közhely, melynek lényegi tartalma esetünkben megkérdőjelezhető. A szervezetnek fontos arculatformáló eleme a megjelenése, márpedig ez alá tartozik alkalmazottai megjelenése is. Ezzel kapcsolatban kiemelendő a jelenleg hatályban lévő Rendőri Hivatás Etikai Kódexének 10. pontja, mely szerint: *„A rendőr megjelenésével is emeli a testület társadalmi megbecsültségét, tiszteletet és bizalmat ébreszt. Egyenruhája és polgári öltözképe tiszta, rendezett. Munkahelyén kerüli a szélsőséges, kihívó, alkalomhoz nem illő viseletet, rendben és tisztán tartja környezetét.”*

Mint azt a fent idézett alcím első mondata is kiemeli, a rendőr megjelenésével is emeli a szervezet tekintélyét. Az arculatformáló tényezők között kiemelt szerephez jut a tekintély kifelé történő sugallása a külső megjelenés által. Ez alatt nem feltétlenül az elhanyagolt, pénz szűkében felújításra szoruló kapitánysági épületek hatását értem, hanem leginkább azt, amit az ember közvetlenül tapasztal egy rendőrrel való érintkezés során – a ruházatát, ápoltságát.

A médiában több ízben is foglalkoztak különféle cikkek, műsorok a rendőri állomány ruházatával, megjelenésével. Több esetben az merült fel, hogy főkapitány úr leteremtette „közrendőr” beosztottait civil ruházatuk miatt. Főkapitány úr indoklása éppen az Etikai kódexet idézi, mely szerint a különleges társadalmi elvárások miatt a rendőr szolgálaton kívül is egy magasabb normarendszernek kénytelen megfelelni az öltözködés területén is.

Éppen ezért a civil ruhás állománynak is fokozottan ügyelnie kell öltözködése stílusára, hiszen az állampolgárban találkozásukkor személy szerint ő képviseli az egész szervezetet. Ez persze nem vasököllel szabott ruházatkodási utasításokban valósulhat csak meg, hanem magában az állományban kell tudatosítani ennek okát és szükségességét.

Ugyanez vonatkozik az állományra szolgálati helyére igyekvésekor avagy onnan távozáskor is. Főleg egy helyi kapitányságon, ahol az ügyfelek közvetlenül találkoznak előadójukkal jegyzik meg leginkább az emberek, ki ült velük szemben a hivatali pozícióban. Éppen ezért fontos, hogy ha ezt a rendőrt a későbbiekben felismerik az utcán vagy boltban, akkor is ugyanazt a tekintélyt sugározza, ami szolgálat közben is érzékelhető volt.

Mivel a ruházatnak fontos arculatformáló ereje van, sok kapitányságon ügyelnek arra – illetve főkapitányi utasítás is született a témában –, hogy helyesen válasszák meg az állomány számára rendszeresített és egységesített formaruhát. Mindemellett természetesen nem csak az egyenruha, hanem az egyéni ápoltság – mind ruházat, mind személyes körülmények terén – is meghatározó elem a megjelenés megítélésében.

4.2. Kommunikáció

Ha a megjelenés az első, ami alapján véleményt formálunk a szervezetről és annak tagjáról, akkor az, ahogyan hozzánk szól a második. A rendőri intézkedések alapja a kommunikáció. A legtöbb probléma ennek segítségével gyorsan és hatékonyan orvosolható. Nem mindegy azonban, hogy milyen ez a kommunikáció, és főként, hogy a rendőrrel szemben álló milyennek érzékeli azt.

Több esetben előfordult, hogy panaszt nyújtottak be olyan rendőr ellen, aki nem a napszaknak megfelelő köszönéssel indította beszélgetését. Ebből is látszik, hogy egy rendőrnek mennyire összeszedettebbnek kell lennie e téren, mennyire nem mindegy, mit mond, és hogyan fejezi ki magát. Személyes érzelmeitől mentesen, objektíven, de ugyanakkor segítőkészen kell társalognia az állampolgárokkal, hiszen a továbbiakban ők ez alapján ítélik meg az intézkedő rendőrt – és rajta keresztül az egész szervezetet. Nem elfogadható az arrogáns, lekezelő hangnem, hiszen az ellenszenvet ébreszt. Fontos tehát, hogy a rendőr kiemelten – akár már szinte túlzónak tűnő mértékben is – udvarias legyen az állampolgárokkal azok esetleges ellenségeskedése esetén is. Ha nem hatalmaskodóan és fölényesen jár el, úgy a higgadt és megfontolt válasz sok esetben meghátrálásra készíti az „okoskodó” ügyfelet, és mindez egyúttal növeli is a szervezet tekintélyét.

Külön figyelmet érdemel a nyelvtudás kérdése, hiszen kínos szituációk alakulnak ki, amikor magyar rendőrök éppen bírságot próbálják az értetlenkedő turistát, aki több nyelven próbál felvilágosítást kérni, a rendőr azonban csak magyarul tudja elmagyarázni eljárásának alapját. Ez nem az országon belül okoz presztízsveszteséget a szervezetnek, hanem külföldön, hiszen úgy fogják megítélni a magyar rendőrséget, mint akik értelmetlenül bírságnak, és még csak megfelelő nyelvtudással sem rendelkeznek ahhoz, hogy felvilágosítást adjanak. Ezért fontos az, hogy az állomány tagjai nyelvtanfolyamokon vegyenek részt és folyamatosan frissítsék nyelvtudásukat, azért, hogy legalább egy idegen nyelven tudjanak kommunikálni az eljárás alá vont külföldiekkel.

A kommunikáció alatt értenünk kell a kommunikáció hiányát is, amikor az érdekelt nem tudja elérni a rendőrséget. Sajnos erre meglehetősen sok példa van, mely szerint a sértett felhívja a rendőrséget, de a központ és/vagy az ügyelet leterheltsége miatt csak egy automata várakoztatja és bízta türelemre. Ez felettébb bosszantó az állampolgárok számára, főleg, amikor saját javaik esetleg testi épségük védelme érdekében próbálják

elérni a rendőri szerveket. Ezen mindenképpen változtatni kell, hiszen elfogadhatatlan, hogy az állampolgárok a szükséges helyzetben ne tudják elérni az illetékes hatóságokat. A szervezet komoly erkölcsi felelősséget veti fel az az eset, amikor éppen e leterheltség, illetve hiányos kommunikáció miatt nem értesül bűncselekményekről, vagy hagy elmenekülni bűnelkövetőket. Az állampolgárban ennél bizalomrombolóbb hatást szinte semmi nem válthat ki, mint amikor még csak elérni sem tudja a rendőrséget.

A következő lépcsőfok ugyanezen kaotikus folyamatban, amikor a telefonáló ugyan eléri a rendőrséget, de hívását valamelyik központba továbbítják, ahonnan bejelentését követően átirányítják az illetékességgel rendelkező hatósághoz. Itt vagy újabb várakozás fogadja, vagy csak egyszerűen kezdeti előlről gondjának taglalását. Ez ugyancsak minden esetben bosszantó, ám olyan ügyekben, ahol még a maga a bejelentő is értékes időt vesz a hívással, nagymértékben tekintélyromboló is. A bejelentéseket természetesen megfelelően fel kell venni, nem lehet elkapkodni a folyamatot, hiszen sok esetben minden apró információra szükség lehet. A telefonos leterheltségtől függően azonban érdemes több kezelőt esetleg szervezett telefonközpontot felállítani, mely hatékonyabban végezheti a hívások fogadását, növelve ezzel a rendőrségbe vetett bizalmat az állampolgárok szemében.

4.3. Korrupció

A rendőrök által elkövetett bűncselekmények közül a társadalom részéről kiemelt szerephez jut a korrupció. Jelenleg alig hangzik el híradás, melyben ne lenne szó a legújabb rendőri korrupciós botrányról. Az elkövetett bűncselekmények eloszlásában - a rendőrök által az államigazgatás, igazságszolgáltatás és közélet tisztasága ellen elkövetett bűncselekmények - 2010-ben az általuk elkövetett össz-bűncselekményszám 30%-át tették ki. Számottevő jelenségről van tehát szó annak ellenére is, hogy e bűncselekmények közül nem mindegyik feltételez korrupciót. Az 1236-os bűncselekményszámból 295 volt hivatali bűncselekmény, melyet továbbbontva 59 volt korrupciós. A két évvel későbbi statisztikákat szemlélve sajnálatos módon valószínűleg ennél sokkal magasabb értéket fogunk kapni, hiszen sorra lepleződnek le azok a rendőrök, rosszabb esetben rendőri vezetők, akik érintettek a korrupciós botrányban.

4.3.1. Mi a korrupció?

*A korrupció „... nagyon általánosan megfogalmazva a hatalomtípusok közötti egyensúly informális megteremtésének egyik módja akkor, amikor a formális rendszerek képtelenek az egyensúlyt létrehozni, vagy éppen ellenkezőleg, a hatalomtípusok közötti egyensúly felborításának módja akkor, amikor az bizonyos hatalomformák birtokosait törekvéseikben akadályozza.”.*⁹

Ahogy a fogalom is említi második fordulatában, valamilyen féle hatalom birtokosa él az egyensúly felborításának eszközével akkor – és azért –, amikor az valamilyen törekvésében (akár előny szerzésében) akadályozza. Ily módon alakul ez ki a közhatalmi jogosítványokkal rendelkező rendőr és magánszemélyek viszonylatában is. Éppen ezért, magában a közhatalom elsődleges szabályozási rendszerében és a rendőrségnek biztosított jogosítványokban is szabályozni kell azt a mozgásteret, amivel a hatalom gyakorlása közben az intézkedő rendőr élhet.

Krémer szerint a hatalom, melyet a rendőr felhatalmazásként kap, valószínűleg minden korrupció előfeltétele.¹⁰ Lawrence W. Sherman állítása szerint a korrupció a társadalom problematikus világával való érintkezés eredménye. Így hát minél kevésbé kaotikus, problematikus a társadalom, annál kevésbé alakul ki a rendőri korrupció. Ez a gondolatmenet egyértelműen levezethető abból a józan elgondolásból, hogy a rendőrök is a társadalom részei, ők is azok közül az emberek közül kerülnek ki, akikkel szemben később esetlegesen intézkedniük kell, így nyilvánvaló és érthető is egyben, hogy a társadalomra jellemző problémák a szervezeten belül is megjelennek. A mai magyar társadalomra sajnálatos módon pedig meglehetősen jellemző a visszaélések számának növekedése.

A korrupció egyfajta sajátos kölcsönhatásként is felfogható a közhatalmat képviselő rendőr és a magánszemélyek között. Ahogy a szociológia tudománya is állítja, a társadalomban folyamatos a konszenzus-keresés. Ez a konszenzus azonban nem csupán formális, jogilag szabályozott módokon jöhet létre, hanem azok megkerülésével, informális módon is. Mivel a társadalom is törekszik egyfajta egyensúly beállítására, a konszenzus is a lehető legkisebb ellenállást tanúsító módon megy végbe, és – amennyiben megoldható – ez az informális mód lesz. Az, hogy az ilyen informális konszenzus-folyamatok mennyire

⁹ Krémer Ferenc: Szociológiai alapismeretek, Rejtjel Kiadó, Budapest 2003, 251. old

¹⁰ Krémer Ferenc: A rendőri hatalom természete, Napvilág Kiadó, Budapest 2003; 162. old.

jellemzőek egy társadalomra, jellemzi egyben azt is, hogy mennyire alkalmas a formális eszközrendszer a társadalom egészének igazgatására.

4.3.2. A korrupció hatása

Nagy jelentősége van a korrupciónak, hiszen egy olyan problémáról van szó, amely a szervezeten belül hat, ráadásul éppen abban a szervezetben, amely az ilyen és ehhez hasonló cselekmények felszámolására, megelőzésére hivatott.

Bonyolult és összetett probléma ennek a társadalmi megítélése, hiszen több kutatás rámutatott, hogy a kisebb mértékű korrumpálódásokat az emberek nem is értékelik korrupciónak, főleg abban az esetben, ha éppen róluk van szó. Tételezzük fel egy közúti ellenőrzés esetét, melynek során a rendőr pár ezer forintért szemet huny egy apróbb szabálysértés felett. Az állampolgár szemében ez nem is korrupció, így lelkiismeretében is hamar feloldozza magát és a rendőrt is. Az emberek nagy része nem is tekinti bűnnek a korrupciót. Korábbi kutatásokban mélyinterjúk technikával megállapították, hogy a megkérdezettek között legalább annyira elfogadott volt a rendőr bizonyos esetekben való lefizetése, mint a hálapénz adása az orvosoknak.

Mindemellett azonban, amikor a tömegkommunikációban megjelenik a korrupciós botrány egy-egy újabb részlete, az emberek már mélyen elítélik azt, és aggódnak annak terjedése miatt. Voltaképpen pedig ugyanarról a jelenségről van szó, persze más-más méretekben és mértékben. Egyedi esetekben tehát az emberek privilégiumként tekintenek a jelenségre, míg nagyobb méretekben már aggasztó, botrányos problémaként.

4.4. Rendőrök által elkövetett bűncselekmények

A feddhetetlenséghez nem csupán a vesztegetések bármely formájának elutasítása tartozik, a példamutató magatartáshoz e hivatásból adódóan szükség van arra is, hogy az állomány tagjai ne kövessenek el bűncselekményeket. Egyre inkább nő az olyan esetek száma, amikor a rendőrök erőszakos bűncselekmények elkövetőivé válnak. A média általában kiemelten kezeli ezeket az ügyeket, és szinte minden esetben megkérdőjelezi a pszichológiai szűrővizsgálatok eredményességét.

Valóban égető problémája ez a szervezetnek, hiszen semmiképpen sem vetnek rá jó fényt olyan események, amikor a szolgálatban lévő rendőr helyzetével visszaélve – többek között, mivel fegyverviselésre jogosult – mást megöl vagy súlyosan megsebesít. Ezek hatására az állampolgárok rendőrségbe vetett bizalma még inkább megrendül. Az elkövetett bűncselekmények másik nagy csoportját természetesen a hivatali eljárásban elkövetett cselekmények képezik, amikor a rendőr hivatali helyzetével visszaélve követ el büntetett. Ez az egyik legmagasabb tekintélyromboló tényező, hiszen az állampolgárok hivatali eljárásba vetett bizalmát rendíti meg.

A rendőrök által elkövetett bűncselekmények **(arányainak típusbeli megoszlását az 1. sz. melléklet tartalmazza)** nyilvánvalóan eltérnek az összбүнözés összetételének alakulásától mind arányaiban, mind pedig jellegükben. Kiemelendő, hogy a hivatali bűncselekmények között nagy számban található meg a bántalmazás hivatalos eljárásban.¹¹ Éppen ez – az erőszak – az egyik tényező, melynek leginkább tekintélyromboló szerepe van a közszolgálati rendőrségi kép kialakításában.

Megállapítható, hogy a hivatali bűncselekmények csoportjában a bántalmazáson kívül a hivatali visszaélés valamint a kényszervallatás ugyancsak létező kategóriák. A társadalom elvárja a hivatalos személyektől – mint hivatásuknál fogva személyi szabadságot korlátozó intézkedés fogantatására feljogosított személyektől –, hogy munkájuk során fokozottan ügyeljenek a törvényi előírások betartására és az általuk fogantatott intézkedések törvényi előfeltételeire.

A hivatali eljárásba, és az azokat lefolytató személyekbe vetett bizalom – mint korábban már említettem – nagymértékben függ attól is, hogy a hivatalos személyek hogyan bánnak a hozzájuk forduló állampolgárokkal, mennyire segítőkészek és megértőek. A durva és akár emberi önérzetet sértő hozzáállás nem csak az államapparátusba vetett bizalom gyengítésére alkalmas, de sokszor bűncselekmény elkövetése is megállapítható.

Amerikai rendőr-szociológiai kutatások alapján a demokratikus társadalmak rendvédelmi szervezeteinek egy alapvető problémája, hogy ellentmondások fedezhetőek fel a rend, a rendőri kezdeményező készség, a törvényesség alapkövetelménye és az eredményesség

¹¹ Bűnelkövető rendőrök és az általuk elkövetett bűncselekmények a 2006-2010. években, Legfőbb Ügyészség Budapest 2011

között. Belátható, hogy az összes követelmény csak ez utóbbi rovására teljesíthető.¹² A rendvédelmi szervek állományának tagjai úgy vélik, hogy a törvényi szabályozás túlságosan szűk mozgásteret biztosít számukra, és éppen ezek miatt gondolják sokan úgy, hogy ha a bűnözők is megsértik a törvényt, a rendőrök sem ragaszkodhatnak mereven a jogszabályokhoz, hiszen akkor hatalmas hátrányba kerülnének. Természetesen sok esetben az egyéni erkölcs szerepe is kiemelkedő a rendőrök magatartásában.

4.5. Erőszak

A kényszervallatás a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás egy speciális esete. A rendőrök tevékenységével, munkakörével sokszor együtt jár tanúk, gyanúsítottak kihallgatása. Azonban, amikor a rendőr döntése, a büntetőeljárás menete nagyban függ a beszerzett nyilatkozattól, az semmiképpen sem lehet kényszer hatására tett nyilatkozat, hiszen az nem csak a büntetőeljárás sikerét veszélyezteti a későbbiek folyamán, hanem az állampolgárok, a büntetőeljárás résztvevői részéről is súlyos bizalomvesztéssel jár a szervezet iránt.

Több szociológiai iskola is foglalkozott a rendőrség és a társadalom viszonyrendszerének megállapításával, melyek kiemelt törekvése volt az erőszakos rendőri fellépések mechanizmusának megértése. Skolnick és James Fyfe a rendőri brutalitást vizsgálva arra jutott, hogy a rendőrkultúra, a félkatonai jelleg és a felelősség intézményrendszerének hiányosságai az illegitim erőszak alkalmazásának fő forrásai.¹³ Egyben arra a következtetésre jutottak, hogy a túlkapások ritkán fordulnak elő a valódi elkövetőkkel szemben, sokkal inkább gyakoriak azokban az esetekben, amikor a rendőrök úgy érzik, hogy saját maguknak, saját eszközeikkel kell korrigálniuk az igazságszolgáltatás hiányait.

Mindezek mellett a Rendőrség egyike azon kevés szervnek, amely legitim módon alkalmazhat fizikai kényszert. Márpedig az erőszak a tekintély elnyerésének egyik legősibb és talán legegyszerűbb módja. Az erőszak azonban a félelmen keresztül növeli a tekintélyt, nem elismertségi alapon. Óvakodni kell tehát a legitim erőszakkal való

¹² Finszter Géza: A rendészet és a rendészeti igazgatás elmélete, Rendőrtiszti Főiskola Budapest 2010, 64. old.

¹³ Szikinger István: Rendőrség a demokratikus jogállamban, Sík Kiadó Budapest, 1998 9. old.

visszaéléstől, hiszen a különböző diktatórikus rendszerek jellemzője az, hogy ilyen módon próbálják növelni presztízstüket.

A legitim erőszak intézménye egy lehetőség, nem pedig kötelezettség. Csak és kizárólag olyan esetekben szabad és kell élni vele, amikor az adott szituáció más módon már nem orvosolható. Ekkor is azonban csak a szükséges és elégséges mértékben alkalmazható és mindig csak a törvényes cél elérése érdekében. Az erőszak alkalmazása főleg a hivatalos személyek részéről nem lehet soha öncélú vagy alaptalan.

Egyes tanulmányok alapján megállapítást nyert, hogy ha a tömeg úgy érzi, a rendőrség indokolatlanul keményen lép fel vele szemben, maga is keményebb ellenállást fog tanúsítani. Ebből a felfogásból adódik, hogy a tömegrendezvényeken, mint a különféle politikai rendezvények, tüntetések és sportesemények az igazán erőszakos összecsapások ritkák, és előfordulásukkor is legtöbbször a rossz tömegkezelés közvetlen következményei. A rendőrség a tömegrendezvények biztosításakor a tömeget legtöbbször homogén csoportnak tekinti. A társadalomtudományok és a szociálpszichológia tanai alapján azonban a tömeg tagolt, vannak központi magjai és perifériális gyűrűi. Ezeknek a részeknek a kölcsönhatása határozza meg a későbbiekben a tömeg viselkedését.

A logikátlan erőszak vagy fizikai kényszer alkalmazása azonnali tekintélyromboló tényezőként hat a tömegben – mondván, a békés célú jelenlévők ellen fordult a rendvédelmi szerv. A tömegkezelés erődemonstrációs, azonnali kizorításon alapuló módszere nem megfelelő módja a tömegrendezvények kezelésének, hiszen utólag is rendkívül rossz benyomást kelt a rendőrségről. Helytelen az összes résztvevőt deviáns egyedként kezelni, hiszen szabad véleménynyilvánítás jogával rendelkeznek, a demokratikus jogállam állampolgárai, akik ellen nem feltétlenül indokolt fizikai kényszer alkalmazása. A cél éppen a deviáns egyedek kiemelése és a rendbontások felszámolása, a közrend, köznyugalom helyreállítása.

4.5.1. A 2006-os események

Szorosan az erőszak befolyásoló hatásához és a rendőrség presztízisének, illetve a presztízis meggyengülésének kérdéséhez kapcsolódnak a 2006 őszén történt események, melyek hatására több rendőri vezetőt menesztettek beosztásából, valamint több intézkedő rendőrt felfüggesztettek vagy elbocsátottak. Az események jellegükből adódóan nyilvánvalóan magukba foglalták a legitim fizikai kényszer alkalmazásának szükségszerűségét, mely ez

esetben érthetően megalapozott volt. A szakszerűséget illetően azonban több kérdés is felmerült. Az eseményekről, illetve annak rendőrségre gyakorolt hatásáról több tényfeltáró elemzés is készült, melyet rendőri vezetők és civilek egyaránt készítettek.¹⁴ Az eset jócskán megtépázta a rendőrség általános tekintélyét. A szakszerűtlen tömegkezelés, az elfogadható mértéken felüli rendőri erőszak és az erős politikai befolyásoltság, majd a médiában keltett visszhang együttesen vezetett ahhoz a helyzethez, hogy az állampolgároknak a rendvédelemről a hozzá nem értést és a politika általi erős befolyásoltságot tükröző kép alakuljon ki.

4.6. Az állomány

Az állományt vizsgálva több olyan tényezőt is fel lehet sorolni, melyek alapján véve befolyásolják a rendőrségről alkotott képet. A szervezet tekintélyét munkájának minőségén és az eredményességen felül talán leginkább annak tagjai és az ő magatartásuk alapozzák meg. Éppen ezért fontos, hogyan viszonyul a rendőr az állampolgárhoz, hiszen a későbbiekben nagymértékben befolyásolja majd az ő véleményét a hatóság segítőkészsége, kulturált viselkedése.

E tekintetben kiemelendő a rendőri oktatás színvonala, mely a későbbiek során alapot ad a rendőrnek az eljárások lefolytatásához. Az, hogy hogyan tanult meg intézkedni, hogyan sajátította el azokat a kompetenciákat, amelyekkel az állampolgárokkal való kapcsolat során szembesülhet, minden egyes lefolytatott intézkedésnél visszatükröződik. Ha egy rendőr modortalanul, kulturálatlanul viselkedik az állampolgárral szemben, vagy esetleg egyáltalán nem mutatkozik segítőkésznek, az emberek rögtön negatívként fogják megítélni rajta keresztül az egész szervezetet. A hozzá nem értő, esetleg erőszakos magatartásáért már közvetlenül is a rendőri oktatást, az utasításokat adók hozzáértését kérdőjelezhetik meg.

Ezek mellett fontos, hogy milyen képet láttat magáról az állomány szolgálatteljesítés során. Az, amikor egy rendőr a csikket a járőrautóból kidobja, tilosban parkol vagy bármilyen más apróbb szabályszegést követ el szolgálat közben, sokkal érzékenyebben érinti az állampolgárokat is. A megkérdezettek között is – mint a legtöbbször emlegetett problémákban később kifejttem – többen hangot adtak e jelenségeknek illetve ezek

¹⁴ Gönczöl Bizottság, Civil Jogászbizottság, Papp jelentés, Balsai jelentés

tekintélyromboló hatásának. A rendőrnek tehát – főleg szolgálatban – mindig kifogástalan magatartást kell tanúsítania, hogy ne érhesse őket újabb és újabb (több esetben jogos) támadási felület „civil” részről.

4.7. Kapcsolat a tömegkommunikációval

A technikai fejlődés az események rögzítését és későbbi visszajátszását egyszerűvé és tömegessé tette. Napjainkban a médiát sok tudományág a negyedik hatalmi ágnak tartja. Nem véletlen ez a szimbolikus megnevezés, hiszen a tömegkommunikáció legfőbb eszközévé a média vált. Koránt sem mindegy tehát, hogy miként vázolja fel a valóság egy-egy részletét a média – kiváltképpen a kereskedelmi média –, hiszen az állampolgárok többségéhez általa jut el az információ vagy annak töredéke, mely sok esetben még torzult is, és ők később ez alapján fogják megítélni a történeteket.

A személyek közötti kommunikációhoz képest a tömegkommunikáció annyiban több, hogy az információ vevőjének nincs lehetősége visszakérdezésre, visszajelzésre. Nincs lehetőség kölcsönös visszacsatolásra, mivel az információáramlás egyoldalú. Míg a személyes kommunikáció eseteiben a kölcsönös bizalom jegyében ad át az információ küldője információkat a vevőnek, addig a médiában szakértő kommunikátorok állítják össze a hírcsoportokat úgy, hogy az az érdeklődésnek vagy a csatorna érdekeinek, álláspontjának leginkább megfeleljen. Mivel a legtöbb kereskedelmi csatorna hírműsorának a nézettség emelése a legnagyobb érdeke, ezért a figyelemfelkeltőbb negatív híreket helyezik előtérbe. Ugyanez igaz a rendőrséggel kapcsolatos híradásokra is, hiszen azokat még inkább kiemelten kezeli a sajtó. (Gondoljunk csak a korrupciós botrányra.)

Nem helyezhető háttérbe tehát a média szerepe a rendőrségi tekintély formálásában. Ez alatt nem közvetlenül azt értem, hogy az állomány tagjai ne tegyenek olyan verbális és nonverbális megnyilvánulásokat a tömegtájékoztatási eszközök előtt, melyek negatívan hathatnak a szervezetre, hanem általánosságban óvatosan kell bánni a médiával. Jelenlétükben még térben eltávolodva sem ajánlatos a szervezetet, politikát, közvéleményt érintő kérdésekkel kapcsolatos személyes kijelentésekbe bocsátkozni, hiszen azok kihangsúlyozottan és torzítva jelenhetnek meg később a nyilvánosság előtt, aminek rendkívüli tekintélyromboló ereje lehet. Az sem megoldás azonban, hogy teljesen kizárjuk a médiát bizonyos események helyszínéről, illetve megtiltsuk a felvételek leadását,

megőrzését, hiszen akkor rögtön egy autoriter hatalom képe fog visszaköszönni ránk a különféle csatornákból.

4.8. Civil rendvédelmi szervek

A rendfenntartás ma már nem az állami rendőrség kizárólagos feladata. Éppen ezért sokan, amikor a rendvédelmi szervekről vagy akár csak a rendőrségről mondanak véleményt, akarva-akaratlanul is beleszövik a rendvédelemhez kapcsolódó rendfenntartó szervekről alkotott nézeteiket is.

Rendfenntartásként többféle feladatra is gondolhatunk: a bűnüldözéstől kezdődően, a közbiztonság fenntartásán keresztül egészen a biztonságmenedzsmentig. Ezen feladatszoportokkal számolva azonban kiszélesedik a „rendvédők” köre: gondoljunk itt például a közterület-felügyeletre. Véleményem szerint helytelen azonban ezeket a szerveket egyfajta kicsinyített rendőri szervként kezelni. Egyrészt Magyarországon a közterület felügyelőknek és például a polgárőröknek még a rendőrségnél is kisebb tekintélye van a társadalom körében. Éppen emiatt nem tartom szerencsésnek ugyanolyan, vagy a rendőrihez nagyon hasonló egyenruhákba öltöztetni őket, hiszen távolról vagy sötétben gyakorlatilag megkülönböztethetetlenek lesznek a rendőröktől.

Ez a hasonlóság többféle problémát is felvet. Egyrészt a rendvédelemben aktív tevékenységet vállaló civilek illetve közterület-felügyelők, bár képzettek, mégsem kaptak képeztést bizonyos helyzetek kezelésére (melyek túlnyomó többségben vannak feladatköreikhez képest). Továbbá éppen a rendkívül alacsony tekintélyük miatt (mely ugyancsak érdekes, hiszen ezek a személyek szerény fizetésért, önként tesznek a közbiztonságért) indukálja azt a problémát, hogy egy hivatalos eljárásnál, amikor ezek a személyek nem állnak szemtől szemben az állampolgárokkal, a nagy többség nem tud különbséget tenni köztük és rendőr között. Ezek alapján érthető, hogy a rendőrség megítélésekor, amikor azt kérjük az állampolgártól, hogy értékelje a rendvédelmet, az egyéb – nem rendőri – rendfenntartó szervek tevékenysége is hatással lesz az értékítéletre.

5. Közvélemény-kutatás

„A rendőrség nem politikai szervezet, így nem szükséges, hogy közvélemény-kutatások alapján döntse el, hogy mit tegyen, és mit ne. Kizárólag a kijelölt és választott hivatalnokokból álló politikai rendszer feladata és joga ezt meghatározni.”¹⁵

A fenti idézetnek részben igazat adva: a rendőrségnek nem feladata, hogy a közvéleménynek megfelelően cselekedjen. Tetteit kizárólagosan a törvények mindenkor betartásával kell végeznie. A közösségi rendőrségi modellhez történő közeledésnek azonban fontos eleme az, hogy megtudjuk, mi a véleménye a társadalomnak a rendőrségről, mennyire elégedett munkájával, és nem utolsósorban mekkora a szervezet tekintélye.

Az ENSZ Interregionális Bűnügyi és Igazságszolgáltatási Kutatóintézete (UNICRI) által készített világméretű felmérés részeként kitértek arra a kérdésre, hogy milyen véleménye van az embereknek a rendőrségről a világ különböző országaiban. A felmérés 1988 és 1991 között készült, eredményeiből pedig egyértelműen megállapítható, hogy a rendőrség megítélése egyáltalán nem függ a bűnözés alakulásától, sem pedig a szervezeti struktúrától vagy a követendő szervezeti modelltől.¹⁶ A jobb értékeléseket rendre az angolszász országok rendvédelmi szervei kapták, míg a volt szocialista országok jelentősen rosszabb értékelése valószínűleg a korábban már tárgyalt átszervezési nehézségekből valamint a korábbi államapparátus bírálatából fakad.

Magyarországon a rendszerváltást megelőzően a rendőrség átpolitizáltsága miatt nem igen volt lehetőség illetve egyáltalán szükség a szervezet társadalmi megítélésének mérésére. Ennek ellenére született néhány közvetett felmérés, melyből a rendőrség tevékenységének megítélése leszűrhetővé vált. Kiemelném Korinek László nevét, aki bár kutatásában a bűnözést vizsgálta, a szervezetet érintően is levont következtetéseket. Az 1982-ben végzett, majd 1992-ben megismételt kutatása alapján a rendőrség megítélése:

¹⁵ Caspar Wiebrens: A rendőrség és a nyilvánosság In: Szikinger István: Rendőrség a demokratikus jogállamban, Sík Kiadó Budapest 1998

¹⁶ Understanding Crime Experiences of Crime and Crime Control, UNICRI Róma, 1993.

	Rossz	Kielégítő	Jó	Kiváló
1982	17,9	53,3	25,3	3,5
1992	29,8	54,7	14	1,9

1. táblázat A rendőrség tevékenységének értékelése

Az adatokból kitűnik, hogy az eltelt egy évtized alatt – mely időszak alatt azonban sor került a rendszerváltozásra – a rendőrség megítélése olyan mértékben romlott, hogy akik korábban jóra értékelték annak tevékenységét, már csak kielégítő értékelést adtak, ugyanakkor jelentősen megnövekedett azok száma, akik egyenes rosszra értékelték azt. (Jellemző azonban a változásra, hogy kiválóra már itt is kevesebben értékelték a rendőrség tevékenységét.)

Az okok keresésénél természetesen nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy időközben megtörtént a rendszerváltozás, mely után már szabad utat kapott a személyes vélemények félelem nélküli kinyilvánítása. Mivel azonban Korinek korábbi kutatása nem kifejezetten a szervezet tekintélyére vonatkozott, azt csak közvetve vizsgálta (mintegy a válaszokból kikövetkeztetve), beigazolódik az a korábbi megállapítás, hogy a társadalom a rendszerváltás után nem elégedett meg a „megújult” rendőrség „megújult” tevékenységével.

Ezen felül rendelkezésemre állt egy felmérés, melyet az ORFK készített a Magyar Gallup Intézettel¹⁷ a 2002, 2003 és 2005-ös években a rendőrség és munkájának elismertségéről. Az adatok sajnálatos módon nem a legfrissebbek, valamint az elmúlt hét évben több olyan esemény is történt, melyek formálták a rendőrségről alkotott képet. (Elég csupán a 2006-os eseményekre gondolni.) Ezen kutatás eredményeivel is szeretném összevetni a saját felmérésemben kapott értékeket, hiszen a levont következtetések igazolhatják az eltelt időszak alatt bekövetkezett tekintélyváltozást.

A kérdőívet a 2. számú melléklet tartalmazza.

¹⁷ A felmérés az ORFK <http://www.police.hu> oldalán illetve a Magyar Gallup Intézet weboldalán érhető el

5.1. Megkérdezettek megoszlása

Kutatásomban többnyire volt osztálytársak, barátok, rokonok és más ismerősök segítettek válaszadásukkal. A kérdőívek kiosztásakor figyelembe vettem, hogy azokat lehetőleg hivatásos állományban lévők, illetve a rendvédelmi szervek alkalmazottai ne töltsék ki, hiszen az ő véleményükkel egy másik felmérésben lenne érdemes foglalkozni.

A megkérdezett személyek megoszlását az alábbi táblázat tartalmazza.

Összes megkérdezett: 215 fő

Neme	Nő	Férfi	Kora	18-30	30-40	40-
	54%	46%		38%	18%	44%
Végzettsége	Általános iskolai	Gimnázium, szakközépiskola	Felsőfokú szakképzés	Főiskolai	Egyetemi	PhD vagy magasabb
	1%	30%	4%	27%	33%	5%
Rokon, ismerős rendőr	Igen	Nem				
	68%	32%				
Kapcsolata a rendőrséggel	Igen	Nem				
	71%	29%				

2. táblázat A megkérdezettek tulajdonság szerinti megoszlása¹⁸

A megkérdezettek megoszlásából látható, hogy nagyjából egyenlő arányban vannak köztük nők és férfiak. Végzettségüket tekintve túlnyomó többségében gimnáziumi vagy felsőfokú végzettséggel rendelkeznek. Kicsivel több, mint 2/3 részük rokoni vagy ismeretségi körében van rendőr – tehát akár közvetlenül rajtuk keresztül is megítélhette a szervezetet. 71%-uk pedig már került valamilyen ügyben kapcsolatba a rendőrséggel, ami által megint csak közvetlenül van módja ítéletet alkotni.

¹⁸ (Az általános iskolai végzettséggel rendelkezők csoportjának válaszait alacsony számuk miatt – összesen 2 fő – a megkérdezettek válaszainak végzettség szerinti eloszlásánál külön nem értékeltem ki, hiszen számukból adódóan nem képviseltek volna reprezentatív értéket. A PhD vagy magasabb végzettséggel rendelkezőket pedig – ahol válaszuk nagymértékben nem tér el a felsőoktatási diplomával rendelkezőkétől – a felsőfokú diplomával rendelkezőkkel együtt kezeltem.)

A válaszadók átlagéletkora 37 év. Nagyjából azonos mértékben 38%-ban, illetve 44%-ban töltötték ki 18 és 30 év közöttiek, illetve 40 év felettiek. Az ő eltérő értékítéletük alapján történő összehasonlítás lehet célszerű némely kérdés körében, mivel az idősebb generációknak korukból adódóan, és talán mert más környezetben szocializálódtak, nyilvánvalóan más véleményük van a rendőrségről. Az ő fiatal korukra – a rendszerváltás előtt – még más ideológia volt hatással, illetve állami szinten befolyásolták a közvéleményt különféle módszerekkel, melyeket a korábbiakban már tárgyaltam. Felfogásuk, megítélésük magáról a tekintélyről is eltérő. Ugyancsak mást jelent a korrupció egy idősebb személynek, mint egy huszonévesnek, hiszen az ő fiatalságuk idején még nem biztos, hogy az a cselekmény, amire ma egyből rávágnánk: megvesztegetés, akkor is annak számított.

A 18 és 25 év közöttiek azonban éppen a rendszerváltás idején, az azt megelőző évben vagy nem sokkal utána születtek. Ideológiailag és társadalmilag egy más környezetben nevelkedtek, egy olyan időszakban, amikor a sajtószabadság már mindennapi fogalom, és a rendőrséget érintő kritikák is világot láthatnak. A közfelfogás, közerkölcs is megváltozott, és a hön áhított „sajtószabadság” néhol már szabadosságba átcsapó formája odáig vezetett, hogy a legapróbb cselekményeket is felnagyítva, kifordítva és eltorzítva érzékeltetik. Más lett a „megvesztegetni” szó jelentése, korábban elképzelhetetlen dolgok (mint egy ingyen üdítő elfogadása) is bekerültek a szó köznapi értelmébe, így nem is csoda, hogy a fiatalok más képet alkotnak a rendőrségről vagy általában bármiről.

5.2. A feltett kérdések csoportosítása

5.2.1. Válaszokat befolyásoló tényezők

A személyes tényezőket figyelembe véve, azaz magát a szubjektív véleményalkotást vizsgálva, több tényezőt is ki lehetne emelni, melyek alapján véve befolyásolják egy személy gondolatait a rendőrséggel kapcsolatban. Mivel azonban rendkívül sok ilyen befolyásoló tényezőt lehetne felsorolni, az alábbiakban azokat emelném ki, melyek alapján el kívánom különíteni a válaszokat, illetve a válaszadók egy csoportjának válaszait önmagában és más csoportokkal összevetve vizsgálni. Ilyen tényezők lehetnek (amik a kérdéssor első kérdéseiben meg is jelennek):

- *az életkor* – nemzetközi kutatásokból kiderült, hogy az idősebb korosztály általában elégedettebb a rendőrséggel, mint a fiatalabb. A korábbiakban említettekhez hasonlóan véleményüket is más-más ideológiai környezetben történt szocializálódásuk is befolyásolja.
- *nem* – érdekes kérdés lehet, hogy mennyire befolyásolja a megelégedettséget az a tény, hogy valaki egyszerűen férfi vagy nő.
- *lakóhely* – Budapesten, a nagyvárosokban illetve vidéken is más lehet a rendőrség megítélése, hiszen a külvárosokban, tömbösített, sűrűn lakott kerületekben, esetleg vidéki falvakban élőknek, ahol magasabb az elkövetett bűncselekmények száma valószínűleg rosszabb véleményük van a rendőrségről, mint azoknak a gazdag kerületekben élőknek, ahol kevesebb rendőr is magasabb szubjektív biztonságérzetet biztosíthat az ott lakóknak.
- *végzettség* – a rendőr-szociológia egyik fontos elemeként a különböző társadalmi rétegek és a rendőrség kapcsolatát vizsgálja. A társadalmi rétegződés azonban nem csak szociális helyzet, hanem műveltség függvénye is lehet. Fontos tényező tehát, hogy mennyire tér el az egyes kérdésekben a műveltebb és a kevésbé művelt személyek véleménye.
- *rendőr a rokonai vagy ismeretségi körben* – talán semmi sem befolyásolja jobban gondolkodásunkat, véleményünket, mint az, amit közvetlenül tapasztalunk. Ha van a közvetlen ismeretségi körünkben rendőr, nyilván máshogy állunk az egész témához, és valószínűleg a szervezetet is ez a személy vagy az ő elmondása alapján fogjuk megítélni. Nagyban befolyásolhatja tehát a véleményt az, hogy milyen ez a személy, és milyen „belső” információkat ad a szervezetről.
- *valamilyen ügyben már kapcsolatba került a rendőrséggel* – az előzőhöz szorosan kapcsolódóan a véleményt megalapozhatja, és nagyban meg is alapozza egy korábbi tapasztalat. Ha tehát valaki került már valamilyen ügyben kapcsolatba a rendőrséggel, esetleg vett már részt büntetőeljárásban, nyilvánvalóan jobban „belelát” a rendőrség működésébe, és későbbi véleményét és ennek megfelelően alakítja ki vagy módosítja korábbi elképzeléseit.

Véleményem szerint ezek a legfontosabb kiemelendő és ésszerűen kiemelhető tényezők, melyek a leginkább befolyásolják a rendőrségről alkotott általános képet az egyénben. Ezek alapján érdemes összevetni a kérdésekre adott válaszokat.

5.2.2. Feltett kérdések és az azokra adott válaszok

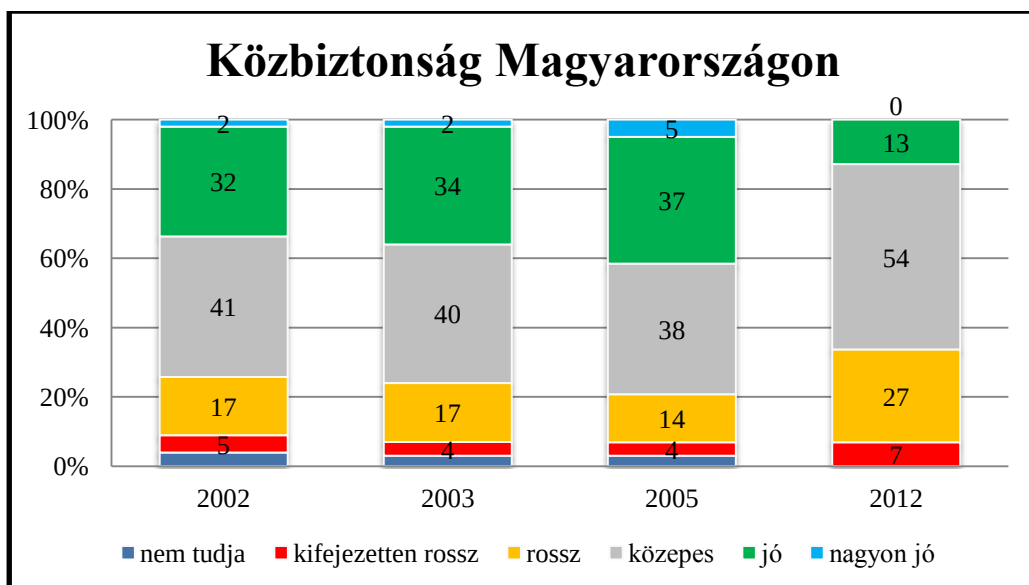
A feltett kérdéseket témakörök köré csoportosítva állítottam össze, majd azokat a kérdőívben vegyesen helyeztem el. A korábbiakban már felvázolt tekintélyt befolyásoló tényezőknek általában egy-egy külön kérdéscsoportot szenteltem. A kérdések között több színte ugyanarra a tényre vonatkozik, csupán máshol helyezkedik el a kérdőívben belül. Ezzel a módszerrel a válaszadók konzisztenciájára voltam kíváncsi, azaz mennyire adnak összeillő válaszokat a hasonló kérdésekre. Általánosságban azonban elmondható, hogy aki az egyik kérdés esetében egy bizonyos módon értékelte az adott témát, az a kérdés párjánál is hasonló választ adott, különösen kirívó eset a 215 db kérdőív egyikében sem volt. Ebből megállapítható, hogy a válaszadók konzisztens és véleményüknek valóban megfelelő válaszokat adtak.

A kérdőívem egyetlen kifejtendő kérdést tartalmaz, melyben a megkérdezettnek pár szóban vagy egy mondatban kell leírnia azt, ami először eszébe jut, ha a rendőrségre gondol. A dolgozatomban egy külön részt szentelek a legtöbbet említett gondolatok vizsgálatának.

5.3. Közbiztonság

Milyen a közbiztonság Magyarországon?

Az első kiértékelendő kérdésem a közbiztonsági helyzetre vonatkozott. Ennek felmérése egyfajta mérőeszközként is szolgál a rendőrség ilyen téren vett megítéléséhez – vagyis mennyire képes biztonságot nyújtani. Az adatok elemzésénél összevetésképpen a Gallup által készített 2002-es, 2003-as illetve 2005-ös értékeket is feltüntettem. Bár az ott feltett kérdés a közbiztonság elmúlt időszakban történő javulására vonatkozott, az értékskálának megfelelően összevethető az általam feltett kérdéssel, azaz 1-től 5-ig milyenre értékeli a közbiztonságot Magyarországon. (A 0%-ban választott értékeket nem tüntettem fel.)

1. diagram A közbiztonság értékelése Magyarországon (A 2012-es adat saját felmérésem)

Míg a reprezentatív korábbi közvélemény-kutatások alapján a közbiztonság illetve annak javulásának mértéke jellemzően leginkább a „rossz - közepes - jó” mezőben stagnált, saját felmérésemben a megkérdezettek túlnyomó többsége rosszra, illetve közepesre ítélte a közbiztonságot. Sajnálatos, de egyértelműen látható, hogy felmérésemben a legjobb értékelést senki sem választotta a közbiztonságot illetően, mindemellett a „jó” értékelés is a korábbi 30%-körüli értékhez képest csak 10%-ot tudott elérni.

A Gallup felmérése szerint „nincs drasztikus változás, lassú, szisztematikus javulást mutatnak az eredmények”¹⁹. A kapott értékelés ennek több szempontból is ellentmond. Bár a saját kutatásom kevesebb megkérdezett véleményén alapszik, mégis drasztikus változásnak lehetünk tanúi.

Az objektív értékeléshez tartozik az is, hogy láthatóan a korábbi 3 évben, melyből adatok állnak rendelkezésre, évről-évre nőtt a lakosság közbiztonság-érzete, saját felmérésemből azonban megállapítható, hogy a megkérdezettek inkább közepesre értékelik a közbiztonságot, de véleményük szerint az semmiképpen sem mutat javuló tendenciát – a „jó” értékelések száma harmadára csökkent.

A kérdéshez szorosan köthető másik kérdés: ***Ön szerint megfelelő számú rendőr van jelen az utcákon?***

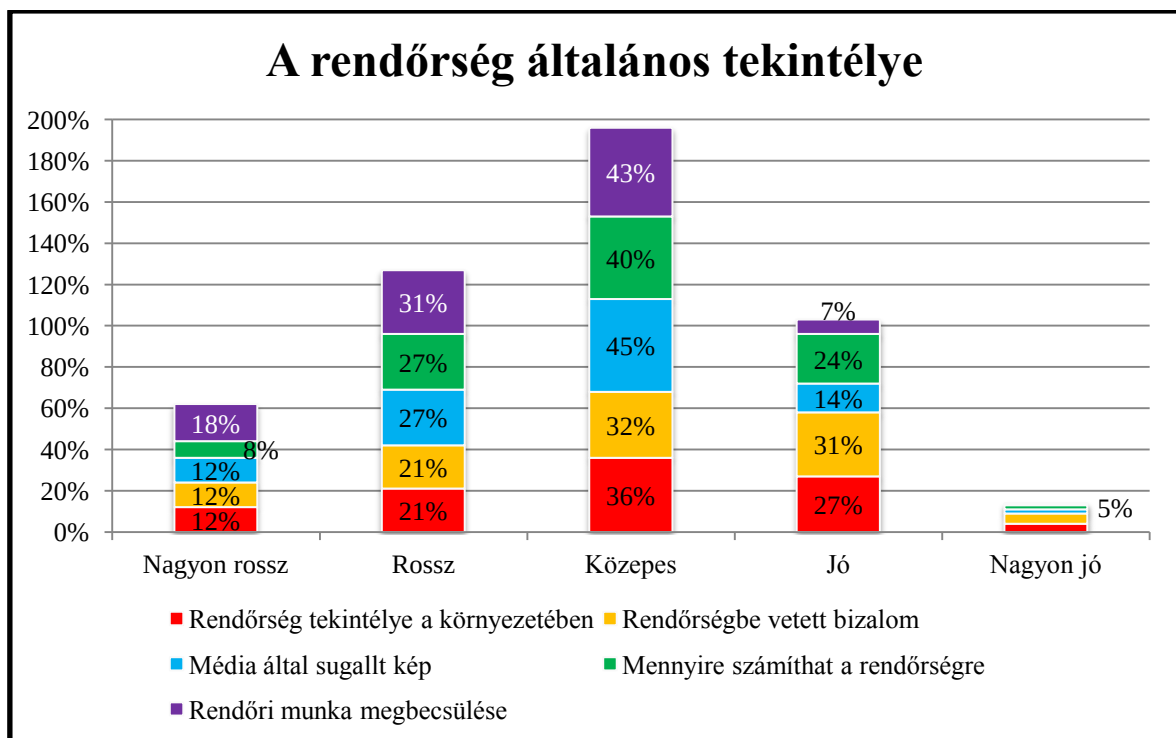
¹⁹ Magyar Gallup Intézet: Az ORFK munkájának lakossági megítélése (Manchin Róbert) Budapest, 2006. 6. old.

A válaszokat tekintve **2,19**-es átlagot kaptam, azaz a megkérdezettek szerint kevés rendőr van jelen az utcákon. Még inkább erősíti a közbiztonságról alkotott képet, hogy akik erre a kérdésre rossz értékelést adtak, azok a közbiztonságot is alacsonyabb értékeléssel jellemezték. Az ehhez szorosan köthető kérdésre, mely szerint „*Mennyire növeli biztonságérzetét, ha tudja, hogy rendszeresen járőröznek a környéken?*”, azonban ennek adekvát módon mindenki szinte a legmagasabb értékelést adta (az átlag **3,85**). Ebből levonhatjuk azt a következtetést, hogy a lakosság szubjektív biztonságérzetét rendkívüli mértékben növeli a rendőrök jelenléte.

5.4. A rendőrség általános tekintélyére vonatkozó kérdések

A rendőrséggel kapcsolatos általános kép megítéléséhez az alábbi kérdéseket tettem fel:

- *Az Ön környezetében mekkora a rendőrség tekintélye?*
- *Ön szerint általában mennyire számíthat a rendőrségre?*
- *Ön szerint milyen a rendőri munka megbecsülése? (A többi szakmához viszonyítva)*
- *Ön mennyire bízik a rendőrségben?*
- *Ön szerint a média milyen képet fest a rendőrségről?*

2. diagram A rendőrség általános tekintélyének elemei

A 2. diagram – bár kissé összetettnek tűnik – egyszerűen felvázolja, milyen a rendőrségről alkotott általános kép a társadalomban. A felsorolt öt kérdés tartalmazza azokat az alapvető elemeket, amelyek alapján megítélhető, általánosságban milyen a szervezet presztízse.

A rendőrség tekintélye a megkérdezettek környezetében egyértelműen a tekintélyre irányuló kérdés, melyet azért nem személyre szabva tettem fel (azaz: Mekkora tekintélye van a rendőrségnek az Ön szemében?), mert az véleményem szerint torzította volna a választ. A környezetéről általában mindenki őszintébben és nyugodtabban nyilatkozik.

A válaszok alapján a megkérdezettek környezetében – átlagot számítva – a szervezet tekintélye alulról súrolja a középezt. Kiemelendő azonban, hogy kiválóra csupán 4%-uk értékelte azt, és közülük mindenkinek a rokonságában, illetve ismeretségi körében volt rendőr (elképzelték tehát itt a személyes „befolyás”). Kifejezetten rosszra a megkérdezettek 12%-a értékelte a tekintélyt, körükben a rendőr ismerős illetve rokon előfordulása változó.

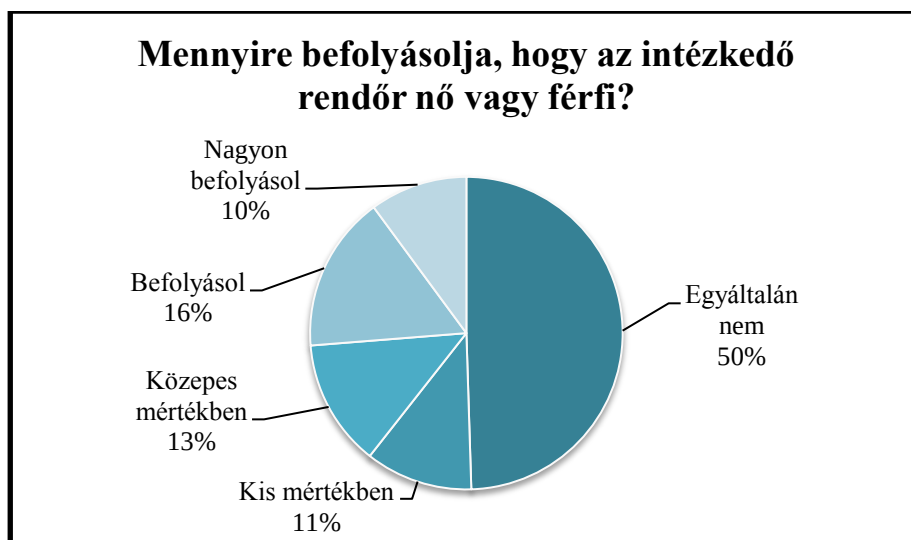
A válaszokat a megkérdezettek tulajdonságai alapján külön nem osztályoznám, hiszen számottevő eltérést e kérdéskör területén nem tapasztaltam. Az egyetlen kiemelő befolyásoló tényező az életkor: a huszonévesek átlagosan egy osztállyal rosszabbra értékelték e helyzetet, szerintük inkább jellemző a rendőrségre a korrupció, mint az idősebb megkérdezettek esetében. (A korrupcióval kapcsolatos kérdéskör elemzésénél erre külön visszatérek.)

A maradék négy összetevő, melyek szintén az általánosságban vett tekintély építőkövei lehetnek, ugyancsak hasonlóságot mutat az előző kérdéssel. A média által sugallt kép, a rendőrök segítőkészsége és a rendőrségbe vetett bizalom is közepes értékelést kapott. A rendőri munka megbecsülése esetén azonban már elszomorítóbb a helyzet, hiszen az átlagok alapján egyértelműen a „rossz” kategóriába került.²⁰

Önt mennyiben befolyásolja, hogy az intézkedő rendőr nő vagy férfi?

Érdekes és fontos kérdés lehet, hogy mennyire befolyásolja az emberek hozzáállását, ha velük szemben egy rendőrnő intézkedik. Befolyásolja-e az embereket az intézkedést fogantató neme?

²⁰ A „Nagyon jó” értékelések adatfeliratát alacsony értékük miatt nem tüntettem fel a diagramon. Azok a kérdések sorrendjében: 4%, 5%, 2%, 2%, illetve 1%.

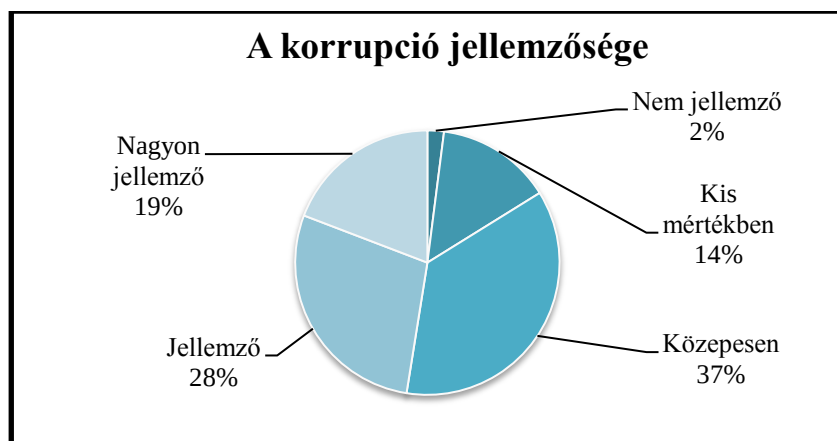
3. diagram A rendőr nemének befolyásoló hatása

A 3. diagramból jól látható, hogy a megkérdezettek felét semmilyen téren nem befolyásolja a velük szemben intézkedő rendőr neme. Ugyanakkor a maradék 50%-ot valamilyen mértékben – legyen az akármilyen csekély – igen is befolyásolja az, hogy az intézkedő rendőr nő vagy férfi. A válaszadók nem szerinti megoszlását vizsgálva megállapítottam, hogy nincs éles elkülönülés – azaz sem a nők (válaszok átlaga **2,37**) sem a férfiak (válaszok átlaga **2,11**) nem részesítik előnyben vagy helyezik hátrébb a különböző nemű rendőröket, egyöntetűen kis mértékben befolyásolja csupán e tény őket.

5.5. Korrupció

A rendőrség presztízse és tekintélye vizsgálatának elmaradhatatlan kelléke a korrupció témaköre. A korábbiakban már kifejtettem, mennyire befolyásolja ez a szervezetről alkotott képet. Ugyanez a kérdésekben is beigazolódni látszik.

Ön szerint mennyire jellemző a korrupció a magyar rendőrségre?

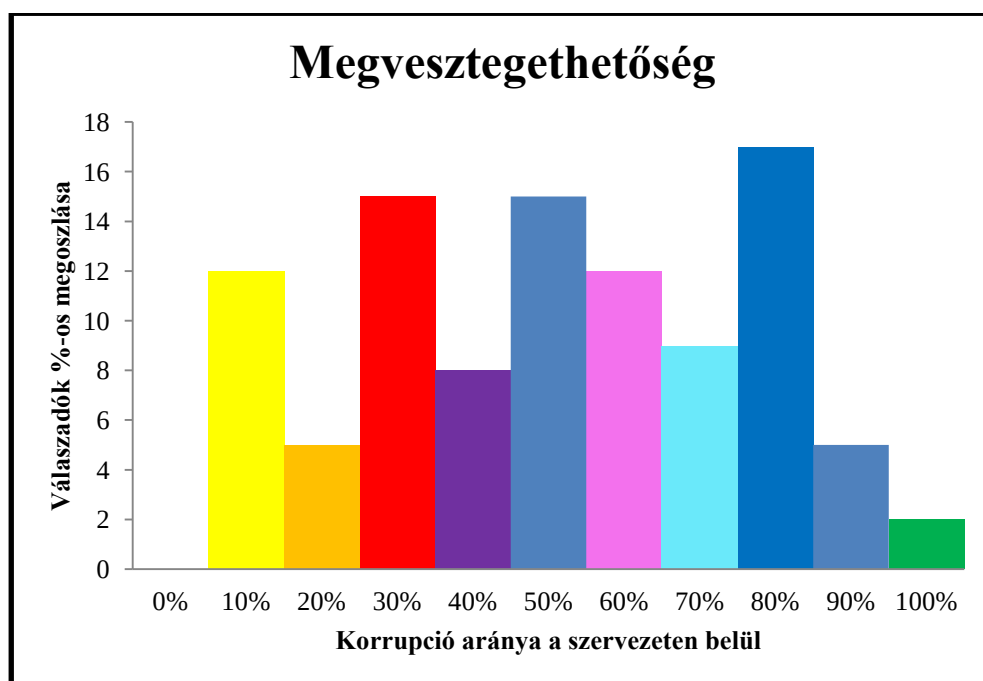

4. diagram A korrupció jellemzősége

A 4. diagramról könnyen leolvasható, hogy a válaszadók többsége szerint a szervezetre közepesen jellemző, illetve jellemző a korrupció jelensége. (Az átlagérték **3,49**.) Mindössze 2% válaszolta azt, hogy egyáltalán nem jellemző a korrupció a rendőrségre. Ezzel szemben a korrupció kiterjedtségéről formált vélekedések már jóval árnyaltabb képet mutatnak. A megkérdezettek tulajdonságai szerinti eloszlást a következő pont tartalmazza.

Ön szerint a rendőrök mekkora hányada megvesztegethető?

A második kérdésem nyíltan arra irányult, hogy a megkérdezettek mennyire tartják megvesztegethetőnek kvantitatív módon a magyar rendőrség szervezetét.

5. diagram A megvesztegethetőség aránya az állományban

Összehasonlításképpen a Gallup által készített felmérés²¹ adatai arra vonatkozóan, hogy 10 rendőr közül hány megvesztegethető átlagban (A 2012-es adat saját felmérésemet tükrözi):

	2002	2003	2005	2012
<i>10 rendőrből hány megvesztegethető?(átlag)</i>	2,6	2,3	1,7	5,1

3. táblázat A Gallup és az általam készített felmérés eredményei

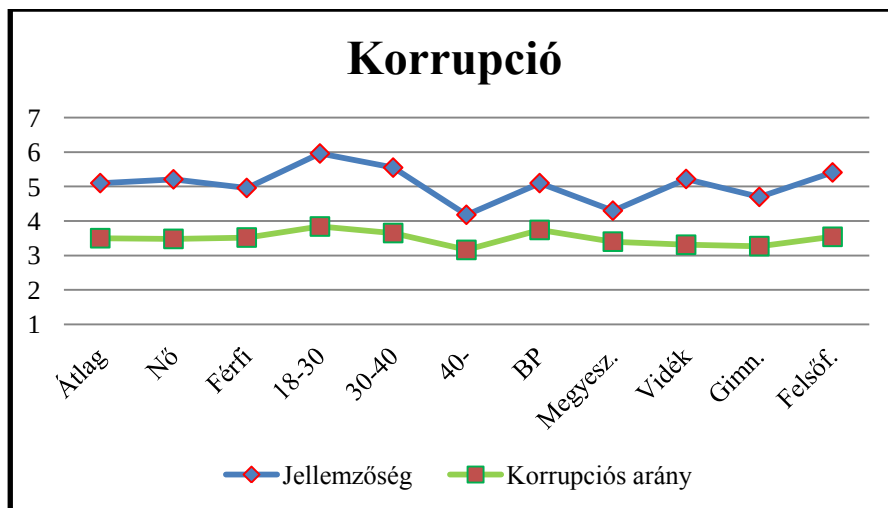
A táblázatból látszik, hogy a megkérdezettek körében a korrupció 26 illetve 16%-os össz-szervezeti jelenségként került értékelésre. Ezzel szemben saját felmérésemet alapul véve, hét évvel később a korábbi (2002-ben mért) legrosszabb érték majdnem pontosan kétszeresének megfelelő, **51%-ban** jellemző jelenségként értékelték a válaszadók a rendőri korrupciót. Ez konkrétan azt jelenti, hogy a megkérdezettek szerint minden második rendőr megvesztegethető. Az elmúlt hét évben ez a 34%-os növekedés rendkívül magasnak számít. Ezt lebontva nagyjából azt mondhatjuk, hogy kétevente tízből plusz egy rendőr megvesztegethető lett a megkérdezettek szerint. Mivel a válaszadók eloszlása heterogén, nem jelenthetjük ki, hogy bármilyen tulajdonságuk is befolyásolta volna az értékelést, hiszen korban, nemből, lakóhelyben mind elkülönülnek.

Ez több lehetséges okból is eredeztethető. Az utóbbi időben szinte mindennapos témává vált az összes médiumban a rendőri korrupció kérdése. Az ügy bővülésével egyre több vezető beosztású rendőrt menesztenek, vonnak eljárás alá. A lakosságot ez a fajta információ áradat részben manipulálhatja, és mivel az egész botrány éppen most, a szemünk előtt zajlik, ez valamilyen mértékben befolyásolhatja a közvélekedést. Az emelkedés mértéke azonban még mindezeket figyelembe véve is ijesztő, és mindenképpen elgondolkodtató kell, hogy legyen.

	Nők	Férfiak	18-30	30-40	40-
Arány	5,21	4,96	5,96	5,55	4,18
Jellemzőség	3,48	3,52	3,84	3,65	3,16

4. táblázat A korrupció jelenségére kapott értékelések

²¹ <http://www.gallup.hu/Gallup/release/orfk030616.htm>

6. diagram A korrupció jelenségére kapott értékelések

A válaszadók eloszlásánál azt tapasztaltam, hogy általánosságban a fiatalabb korosztály véleménye szerint a rendőrségre nagyobb mértékben jellemző a korrupció, és ugyancsak szerintük arányaiban is több rendőr megvesztegethető. Figyelemre méltó, hogy a 30 éven aluliak körében a rendőrség állományára jellemző korrupció majdnem 20%-kal magasabb értéket mutat, mint a 40 év felettiak esetében, és közel 10%-kal magasabb a teljes átlaghoz viszonyítva is. Mindezekből lesűrhetjük a következtetést: a fiatal generáció egy korruptabb szervezetnek tartja a magyar rendőrséget.

A végzettség szerinti elkülönítést nem tartom célszerűnek, hiszen azok hasonló értéket mutatnak. Lakóhely szerinti eloszlásban azt emelném ki, hogy bár a budapestiek szerint jellemzőbb a korrupció a rendőrségre, mint a vidékiek szerint (3,74 illetve 3,3-as átlagos értékeket mutatva), mégis a vidékiek szerint a rendőrök kis mértékben nagyobb hányada megvesztegethető (5-ös átlag szemben az 5,31-el). Az e téren mutatkozó eltérések azonban nem nevezhetők jelentősnek. Megjegyezném azonban, hogy a megyeszékhelyeken élők 10%-al jobb értékelést adtak a megvesztegethetőségi hányadra nézve, mint az átlag (4,2-es átlag).

5.5.1. Szervezett bűnözés

A korrupcióhoz szorosan kapcsolódik – és az utóbbi időben kiemelt hangsúlyt kapott – a szervezett bűnözés. A legújabb korrupciós ügy kirobbanása óta több tucat rendőrt – köztük több vezetőt – menesztettek állásából a botrányban való érintettsége miatt. Szinte hétről-hétre kerülnek felszínre új érintettek, hiszen a bebukott rendőri vezetők az enyhébb büntetés reményében volt kollégáikra is terhelő vallomásokat tesznek. A média kiemelt

ügyként kezeli az esetet, hiszen mindennapos témává vált a korrupciós botrány a hírekben. Ennek megfelelően a társadalom egészében is nagy visszhangja van az ügynek, amely nyilvánvalóan nagyban befolyásolja az emberek rendőrségi korrupcióról alkotott képét. Ennek akár már az előjeleként is értékelhetjük, mennyire tartották jellemzőnek a megkérdezettek a korrupció jelenségét a magyar rendőrségre. A kezdődő vélekedést tovább erősítette, hogy a megkérdezettek válaszainak eloszlása alapján minden második rendőrt megvesztegethetőnek tartanak. Nézzük tehát a konkrétan a szervezett bűnözésre irányuló kérdéseket! (A kérdéseknél nem tartom fontosnak az eltérő tulajdonságok szerinti megoszlás vizsgálatát, hiszen azok nagyjából azonos képet mutatnak.)

Ön szerint milyen a rendőrség rálátása a szervezett bűnözésre?

Az első kérdésem a témával kapcsolatban arra vonatkozott, hogy általánosságban mennyire ismertek a rendőrség előtt a különféle bünszervezetek tevékenységei, avagy mennyire maradnak látenciában. A válaszokat tekintve közepes értékelés született, **2,85**-ös átlagot mutatva.

A következő kérdés már egyértelműen kapcsolható a korrupciós botrányhoz, hiszen arra voltam kíváncsi, mennyire tartják az egész szervezetre jellemző jelenségnek a szervezett bűnözői csoportok által történt megvesztegetéseket.

Ön szerint mennyire fonódott össze a szervezett bűnözés a rendőrség szervezetével?

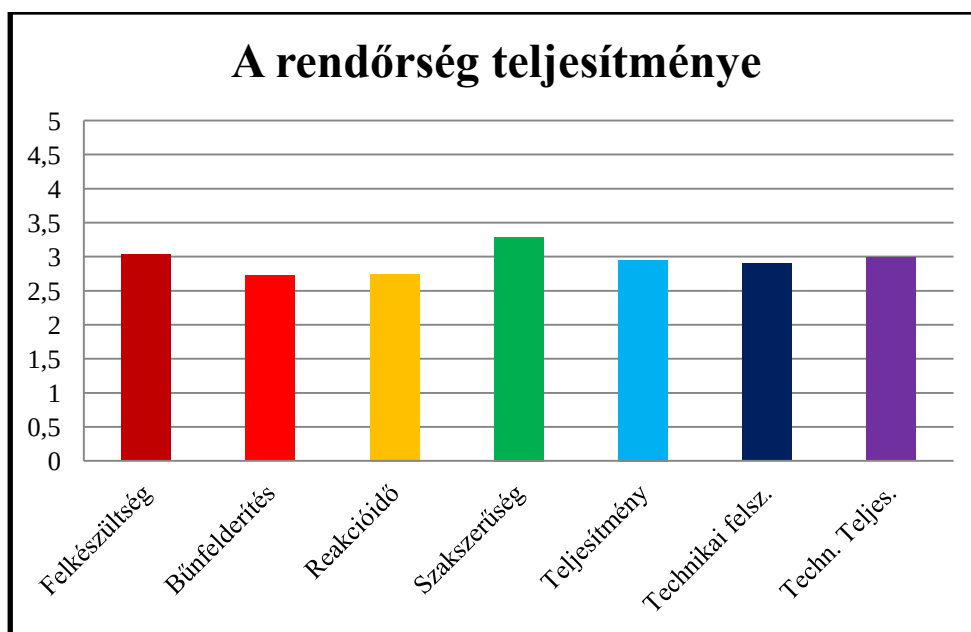
Az értékelést tekintve itt is közepes eredményt tapasztaltam (**3,19**-es átlaggal). Mivel mindkét szervezett bűnözésre irányuló kérdésre csak közepes átlagértékelés született, és egyik esetben sem hajlott inkább a rosszabb érték felé, feltételezhető, hogy a rendőri korrupció megítélésénél is csak közepes mértékben játszott szerepet az utóbbi idők korrupciós botránya. Ebből arra következtethetünk, hogy a korrupciót a válaszadók önmagában, általános jelenséggént értékelték a szervezetet érintően.

5.6. A rendőrség teljesítménye

A kérdéskörben az alábbi kérdéseket tettem fel:

- *Értékelje a rendőrök felkészültségét!*
- *Értékelje saját véleménye alapján a büntfelderítés színvonalát/gyorsaságát!*
- *Ön milyenre értékeli a rendőrség reakcióidejét?*
- *Értékelje a rendőri intézkedések szakszerűségét!*
- *Ön európai viszonylatban milyenre értékeli a rendőrség teljesítményét?*
- *Értékelje a rendőrség technikai felkészültségét és felszereltségét!*
- *Mennyire hatékonyan láthatja el a rendőrség feladatkörét jelenlegi felszereltségi szintjén?*

A rendőrség teljesítményének értékelése fontos szempont a szervezet presztízsének jelenlegi állapotát vizsgálандó folyamatban. Bár a hét feltett kérdés soknak tűnik, az utolsó kettő csupán a technikai adottságokkal kapcsolatos szubjektív okozati összefüggések kizárására irányult. (Azaz, a megkérdezett mennyire tartja felelősnek a rendőrség technikai felszereltségét annak teljesítményében.)

7. diagram A rendőrség teljesítményének összetevőire adott értékelések

Az eredményeket vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a megkérdezettek közepesre értékelik a rendőrség teljesítményét mindegyik összetevő tekintetében. A válaszok megoszlásában érdekes jelenség, hogy a nők mindegyik kérdésre a rosszabb értékelést adták. Az összes

kérdés tekintetében vett átlagos eltérés mértéke 0,3 és 0,4 között ingadozott. Életkor szerinti megoszlásban a fiatalok (18 és 30 év közöttiek) hasonlóan enyhén rosszabbra értékelték mindegyik teljesítmény-összetevőt.

5.7. A rendőrség és a társadalom kapcsolata

Az alcím alatt nem a klasszikus értelemben vett társadalmi szerepre gondolok, sokkal inkább a rendőrség és a társadalom kölcsönhatására, illetve az ezekkel kapcsolatos véleményekre. Sokat elárulhat a szervezet tekintélyéről, mekkora bizalommal rendelkezik a társadalom körében, mennyire tartják az emberek segítőkésznek a rendőröket, mi a véleményük a rendőri munkával kapcsolatban, illetve mennyire tartják azt másnak, „kirívónak” a többi foglalkozás közül.

A feltett kérdések:

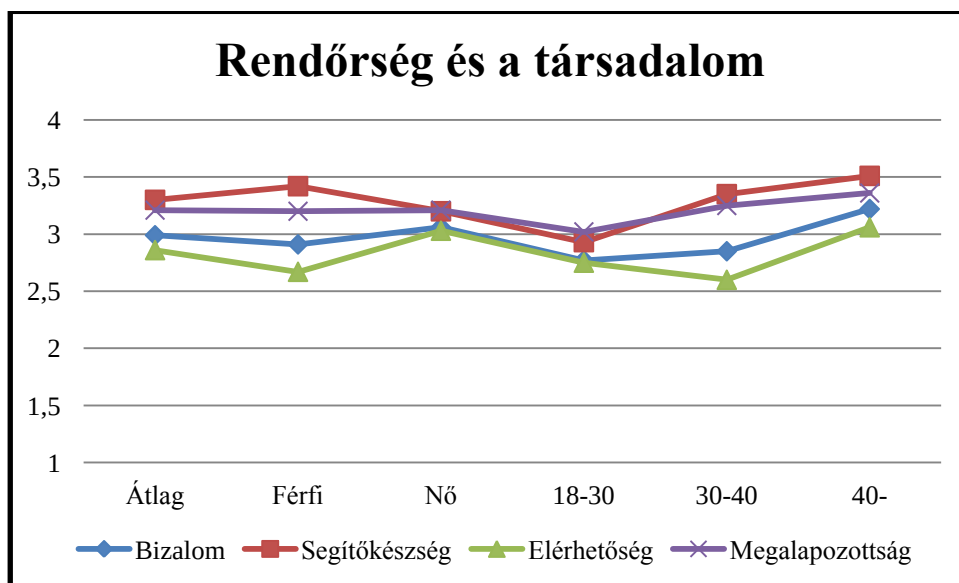
- *Ön mennyire bízik a rendőrségben?*
- *Ön szerint mennyire segítőkészek a rendőrök?*
- *Ön szerint mennyire számíthat általánosságban a rendőrségre?*
- *Értékelje a rendőri eljárások jogszerűségét!*
- *Ön szerint mekkora a társadalomban a rendőri munka megbecsülése? (A többi szakmához viszonyítva)*
- *Ön mennyire tartja elfogadhatónak, hogy a rendőrök másodállásban is dolgozzanak?*
- *Ön szerint a rendőri munkával járó hatások mennyire indokolták a kordedvezményes nyugdíjazást?*
- *Ön mennyire ért egyet a rendőrséget érintő nyugdíjkorhatár-emeléssel?*
- *Önt mennyiben befolyásolja, ha egy beszélgetés/találkozás során a másik félről kiderül, hogy rendőr?*
- *Ön szerint a politika mennyire befolyásolja a rendőrséget?*

A fent felsorolt kérdések közül kettőt, a rendőrségbe vetett bizalmat és a rendőri munka megbecsülését a rendőrség általános tekintélyénél részben már érintettem. Közvetlenül azonban ezek is a rendőrség és a társadalom kapcsolatát alapozzák meg.

A rendőri eljárások jogszerűsége – az, hogy az emberek mennyire tartják megalapozottnak a különféle intézkedéseket – jól jellemzi a rendőrség demokratikus voltát. A politika általi befolyásoltság arra vet fényt, mennyire tartják a rendőrséget közösségi típusúnak vagy ezzel éppen ellenkezőleg pártpolitikai céloknak alárendelt végrehajtó szervezetnek.

A rendőrségbe vetett bizalom, illetve a rendőrök segítőkészsége közvetlenül az állampolgárok és a rendőrség kapcsolatát határozzák meg. Azaz mennyire érzik úgy az emberek, hogy problémáikkal nyugodtan fordulhatnak a rendőrséghez, és ott támogatást, segítséget kapnak majd.

A fennmaradó kérdések a rendőri létet, mint hivatást célozzák meg. Céлом e kérdésekkel annak megállapítása volt, mennyire tartják az emberek különleges foglalkozásnak a rendőri hivatást, mennyire gondolják azt, hogy a rendőrök „kiváltságosabbak”, vagy esetleg ugyanolyan munkát végeznek, mint bárki más. A nyugdíjkorhatárral kapcsolatos kérdésem is ennek eldöntésére irányult, hiszen a válaszokból kitűnhet, hogy vajon a többség indokoltnak tartja-e a hivatással járó körülmények miatt a kedvezmények meglétét, vagy a jelenlegi szervezeti viszonyokban feleslegesnek tartja azokat.

8. diagram A rendőrség és a társadalom kapcsolatára vonatkozó kérdésekre adott válaszok

	Átlag	Férfi	Nő	18-30	30-40	40-
Bizalom	2,99	2,91	3,06	2,77	2,85	3,22
Segítőkészség	3,30	3,42	3,20	2,93	3,35	3,51
Elérhetőség	2,86	2,67	3,03	2,75	2,6	3,06
Megalapozottság	3,21	3,20	3,21	3,02	3,25	3,36

5. táblázat A rendőrség és a társadalom kapcsolatára vonatkozó kérdések értékelései

A fenti négy kérdés elemzésének eredményeit az 5. sz. táblázat tartalmazza. Az adatokból észrevehetjük, hogy számottevő eltérés nincs a válaszadók között. A sötétén jelölt oszlopokkal azt próbáltam hangsúlyozni, hogy a fiatalok körében rosszabb értékelést kapott mind a négy kérdés, mint a 40 éven felüliek körében. A fiatalok tehát kevésbé tartják segítőkésznek a rendőröket, kevésbé bíznak a szervezetben, véleményük szerint kevésbé megalapozottak az intézkedések, és általánosságban is rosszabb reményeket fűznek a rendőrség elérhetőségéhez. Ez is erősíti azt a képet, hogy a 18-30 év közötti korosztály negatívabb képet fest a rendőrségről.

A lakóhely, illetve végzettség szerinti kiértékelést feleslegesnek tartom, mert az ott kapott értékelések homogén eredményt mutatnak, egyedül az szembetűnő, hogy a megyeszékhelyeken élők a korábbiakhoz hasonlóan minden kérdéskörben általában jobb értékelést adtak.

5.7.1. A rendőri munka értékelése

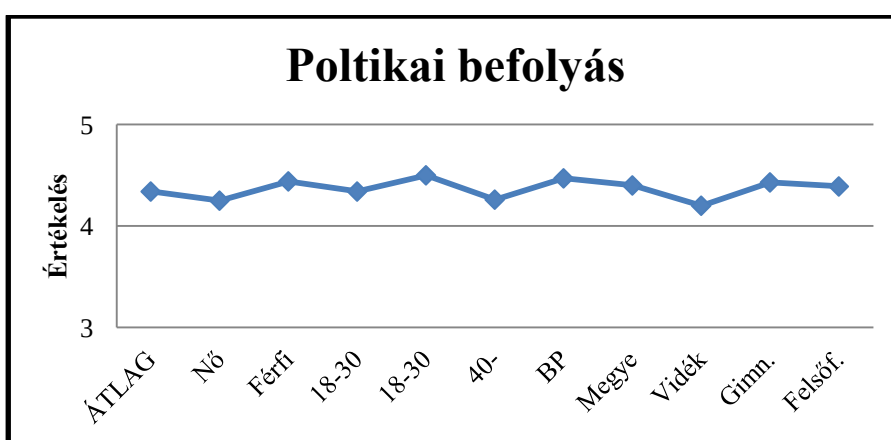
	Átlag
Rendőri munka megbecsülése	2,44
Másodállás elfogadottsága	2,67
Kedvezmények megalapozottsága	3,1
Befolyásolja-e a rendőr személye	1,81

6. táblázat A rendőri munkavégzéssel kapcsolatos értékelések

A közvetlenül a rendőri munkát érintő kérdésekre adott válaszok átlagát a 6. táblázat tartalmazza. A különféle eloszlások szerinti megkülönböztetés itt is felesleges, mivel a válaszokra adott értékelések homogének. A rendőri munka megbecsülése közepesnél rosszabb megítélés alá esik, átlaga **2,44**. Az általános tekintély vizsgálatából leszűrt tapasztalatok alapján azonban várható volt, hogy annak alacsony értéke miatt magának a rendőri munkának a megbecsülése is hasonlóságot fog mutatni.

Az, hogy a rendőrök másodállásban is dolgozzanak közepesen elfogadható az emberek szemében. Ez adódhat például abból is, hogy véleményük szerint a hivatás vállalásával nem férhet össze más jellegű tevékenységek végzése is. A különféle kedvezményeket és azoknak megalapozottságát is átlagosan közepesre értékelték, nagyjából fele-fele megoszlásban állították a megkérdezettek, hogy a rendőri munkával járó hatások indokolják, vagy éppen nem indokolják a különféle kedvezményeket, mint például a korkedvezményes nyugdíj. Az pedig, hogy egy személy foglalkozását tekintve rendőr, alig befolyásolja a válaszadókat bármilyen személyes kapcsolat kialakítását tekintve.

5.7.2. Politikai befolyás

9. diagram A politikai befolyás értékelése

Arra a kérdésre, hogy mennyiben befolyásolja a politika a rendőrséget a válaszadók nemre, korra, lakóhelyre és végzettségre való tekintet nélkül átlagosan **4,34**-es értékelést adtak. Az összes feltett kérdés közül ez kapta a második legmagasabb átlagos értékelést. Ebből megállapítható, hogy a megkérdezettek egyöntetűen politikailag befolyásolt szervezetnek tekintik a rendőrséget. A témához külön kiemelném, hogy a kifejtett gondolatokban többen is kihangsúlyozták, hogy az egyik legfőbb problémája a szervezetnek a túlzott politikai befolyásoltság.

5.8. A rendőrség állománya

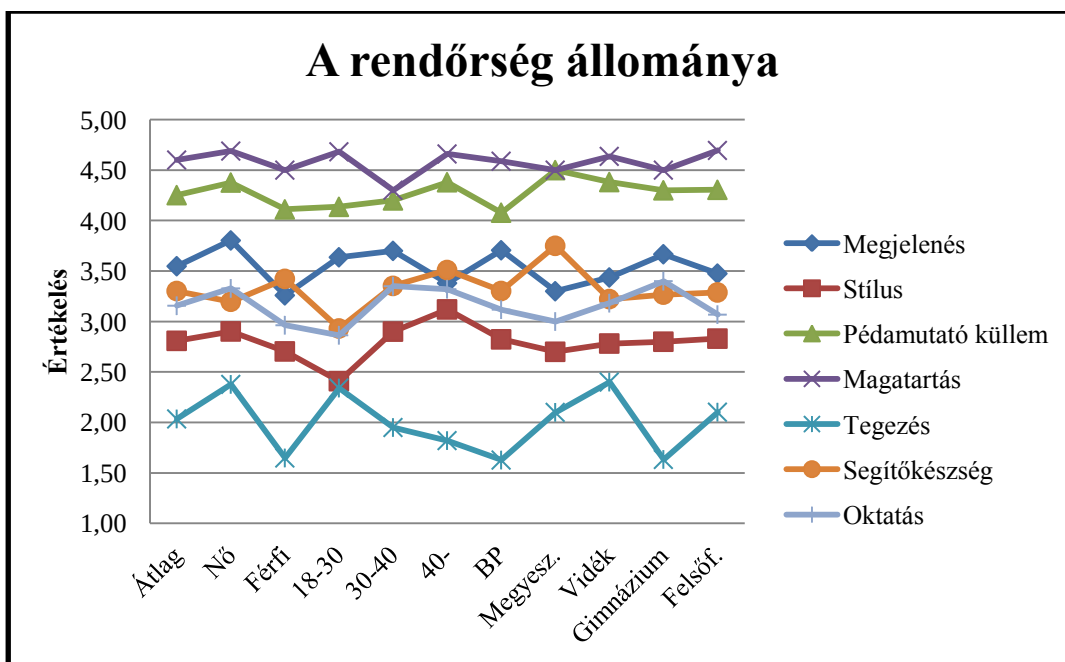
Az állománnyal kapcsolatos kérdések körében a rendőri oktatás színvonalára, a rendőrök megjelenésére, stílusára, modorára, kommunikációjára, segítőkészségére illetve a szolgálatban lévő rendőr tegezésére irányuló kérdéseket tettem fel. A korábbiakban említettekhez visszatérve ezek az elemek is azok közé tartoznak, amelyek a közvetlen tapasztalatszerzés útján befolyásolják a rendőrségről alkotott képet. A válaszokat a 7. táblázat tartalmazza:

	Átlag	Nő	Férfi	18-30	30-40	40-	Bp.	Megy	Vidék	Gimn	Fels.
Megjelenés	3,55	3,80	3,26	3,64	3,70	3,38	3,71	3,30	3,44	3,67	3,47
Stílus	2,81	2,90	2,70	2,41	2,90	3,12	2,82	2,70	2,78	2,80	2,83
Példamutató	4,25	4,38	4,11	4,14	4,20	4,38	4,08	4,50	4,38	4,30	4,31
Magatartás	4,60	4,69	4,50	4,68	4,30	4,66	4,59	4,50	4,64	4,50	4,69
Tegezés	2,03	2,38	1,65	2,34	1,95	1,82	1,63	2,10	2,40	1,63	2,10
Segítőkészség	3,30	3,20	3,42	2,93	3,35	3,51	3,30	3,75	3,22	3,27	3,29
Oktatás	3,16	3,33	2,96	2,86	3,35	3,32	3,12	3,00	3,18	3,40	3,07

7. táblázat A rendőrség állományára vonatkozó értékek

A feltett kérdések a táblázat sorainak megfelelő sorrendben:

- *Ön milyennek értékeli európai viszonylatban a magyar rendőrök megjelenését?*
- *Ön mennyire elégedett a rendőrök stílusával, modorával, kommunikációjával?*
- *Ön szerint egy rendőr küllemének szolgálaton kívül mennyire kell példamutatónak lennie?*
- *Ön szerint egy rendőrnek szolgálaton kívül mennyire kell példamutató magatartást tanúsítania?*
- *Ön mennyire tartja elfogadhatónak a (szolgálatban lévő) rendőr tegezését?*
- *Ön szerint mennyire segítőkészek a rendőrök?*
- *Értékelje (saját véleménye alapján) a rendőri oktatás színvonalát!*

10. diagram A rendőrség állományára vonatkozó értékelések

Az átlagos értékelésekből megállapítható, hogy a rendőrök megjelenését a közepesnél éppen egy kicsivel jobbra értékelték; stílusát, modorát és kommunikációját azonban már csak közepesre, és a **2,81**-es átlagértékkel számolva azt az értéket is csak alulról súrolja. Megállapítható a számértékből illetve a kifejtendő kérdések között többször ismétlődő megállapításokból is, hogy az emberek nem elégedettek a rendőrök stílusával. Ugyanakkor e kérdéssel ellentétesen feltett másik két kérdésre, hogy mennyire kell a rendőrnek szolgálaton kívül példamutató magatartást tanúsítania, illetve küllemének mennyire kell kifogástalanságot tükröznie, egyértelműen a legmagasabb értékelést választották. Azaz a rendőrrel szemben alapkövetelménynek tekintik, hogy stílusa, megjelenése, viselkedése szolgálaton kívül is kifogástalan legyen.

Érdekes tény, hogy a nők átlagban szigorúbban értékelték a fenti témaköröket, kevésbé találták megfelelőnek a stílust és megjelenést, ám ugyanakkor magasabb pontszámot adtak arra vonatkozóan, hogy mennyire kell példamutató magatartást tanúsítania egy rendőrnek.

A rendőri oktatás színvonalát a fiatalok és a férfiak rosszabbnak ítélik az átlagnál. A csak gimnáziumi vagy szakközépiskolai bizonyítvánnyal rendelkezők azonban jobbra értékelik azt, mint a felsőfokú végzettséggel rendelkezők. Az elenyésző számú általános iskolai végzettséggel rendelkező megkérdezett miatt az ő átlagértékelésüket nem lehet reprezentatívan értékelni.

A segítőkészség ugyancsak közepes értékelést kapott, azonban itt is szembeűnő, hogy a fiatalabb megkérdezettek eggyel rosszabb kategóriába sorolták a rendőri állományt e téren is. A válaszadók közül pedig többen is hangot adtak annak, hogy a rendőrök nem elég segítőkészek, kéréseikre illetve kérdéseikre sokszor durva hangnemben elutasító választ kapnak.

A rendőrök tegezésére vonatkozó kérdést csupán a szakmának kijáró tisztelet egyfajta megnyilvánulási formájának értelmezéseként tettem fel. A válaszadók nagyjából egyöntetűen kis mértékben, de inkább nem tartják elfogadhatónak a rendőr tegezését. Itt azonban fontos megjegyezni, hogy ha az állampolgár sem tegezi le a rendőrt, a rendőr sem élhet vissza hivatali helyzetével, és alkalmazhatja a csendőr pertut, hiszen az is az állomány stílusának megítélését rontaná.

5.9. Leginkább emlegetett problémák

A következőkben az egyetlen „kifejtendő” kérdésre adott válaszokkal kívánok foglalkozni, melyben arra kértem a megkérdezetteket, hogy pár szóban vagy egy mondatban jellemezzék a magyar rendőrséget. Az adott válaszokban több esetben is ismétlődést figyeltem meg bizonyos témakörökkel kapcsolatban. A továbbiakban ezek alapján csoportosítva emelném ki a leginkább ismétlődő felvetéseket.

- **Korrupció:** A válaszok közel kétharmada tartalmazta vagy egyetlen szóban vagy egy hosszabban kifejtett gondolatban a korrupciót. A megkérdezettek egyértelműen a legnagyobb problémák közé sorolták, és igen gyakori jelenségként nevezték meg. A szervezett bűnözés is e témakörhöz tartozik, amellyel kapcsolatban többen is kiemelték, hogy azért jó a rendőrség rálátása a szervezett bűnözésre, mert sok az átfedés.
- **Szervezetlenség:** Szintén rendkívül gyakori fogalom, mellyel általában a felső vezetés hozzáértésének megkérdőjelezése is együtt járt.
- **Szélesebb körű jogosítványok hiánya:** Többen kiemelték, hogy szélesebb jogosítványokat adnának a rendőröknek, mert a jelenlegi megkötésekkel szinte működésképtelennek tartják a rendőri tevékenységet.

- **Szakmai kompetencia hiánya:** E csoport alá helyezném az olyan gondolatokat, mely szerint a rendőrök felkészületlenek, képzetlenek, jogalkalmazói tudásuk e funkciójukhoz képest hiányos.
- **Bevétel orientáltság:** Főként a közlekedésrendészettel egy gondolatban fogalmazták meg többen, hogy a büntetések célja csupán az állami bevételek gyarapítása.
- **Stílus:** A durva, mogorva stílus, fellengző hangnem, lekezelő hozzáállás és a pozícióval való visszaélés mind egy kategóriába sorolható fogalmak, melyek magukért beszélnek.
- **Alacsony hatékonyság, eredménytelenség:** E problémát felvetők többnyire olyan személyek voltak, akik valamilyen okból a rendőrséghez fordultak (például sérelmükre vagyoni elleni bűncselekményt követtek el), azonban az ügy megoldatlan maradt, a nyomozás nem vezetett eredményre.
- **A tekintély hiánya:** Végül nem tudom, éppen a kérdőív irányultsága, vagy ettől teljesen független, személyes benyomások alapján, de a megkérdezettek többsége szerint nincs tekintélye a rendőrségnek.

A válaszokból jól látható, hogy a megkérdezettek több problémát is különösen jelentősnek tartanak, melyek mielőbb megoldásra szorulnak. A korrupció gondolatának gyakori előfordulása pedig megerősíti azt a korábbi megállapítást – melyet a korrupcióval kapcsolatos kérdések értékelésénél is tapasztalhattunk –, hogy az állampolgárok jelentős mértékben korrupt szervezetnek tartják a magyar rendőrséget.

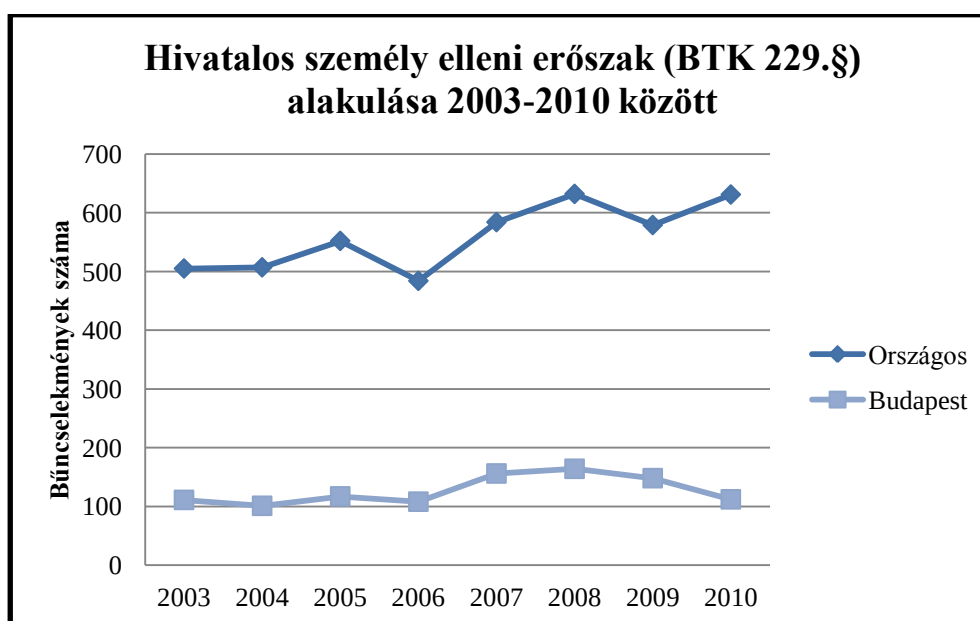
5.10. A magasabb presztízből eredő következmények

Együttműködés a rendőrséggel

A magasabb presztízs automatikus következménye, hogy az állampolgárok szívesebben működnek együtt a rendőrséggel illetve segítik annak munkáját. Az állampolgárok felé nyitás, közeledés a társadalom – és ebből kifolyólag a közösségi rendőrségi modell – felé meghatározó eleme kell, hogy legyen a rendőri szervezeteknek. Ennek az első állomása lehet a tekintély által elnyert szervezeti presztízs, mely növeli az emberek együttműködőkészségét.

Hivatalos személyek elleni erőszak csökkenése

A csökkent tekintély egyik legsúlyosabb velejárója lehet a hivatalos személyek sérelmére elkövetett bűncselekmények számának emelkedése. Természetesen a tekintély csorbulásával a legkirívóbb esetekben jár együtt jelentősebb mértékben az ilyen jellegű bűncselekményszám-növekedés. Példaként hozhatjuk fel a 2006-os őszi eseményeket, amelynek azonban már jellegéből adódóan velejárója volt az ilyen cselekmények elkövetése. 2006 után kisebb fajta növekedésnek lehetünk tanúi e bűncselekmények előfordulási statisztikáit vizsgálva, ami mértékében nem kirívó ugyan, de figyelemfelkeltő a több, mint 10%-os emelkedés.

11. diagram „Hivatalos személyek elleni erőszak” bűncselekmény alakulása

Egy magasabb tekintéllyel rendelkező szervezettel, illetve azok tagjaival szemben valószínűleg pozitív irányba változna az állampolgárok fellépése is. Nem a törvény általi súlyosabb büntetésekben nyílik csak a megoldás e bűncselekmények visszaszorítására, hanem sokkal kézenfekvőbb inkább megszilárdítani a rendőri tekintélyt. El kell érni azt, hogy az állampolgárok is úgy tekintsenek a rendőrré, ahogyan a törvény tekint rájuk – a hivatalos eljárás megtestesítőiként, akikkel szembeni bármilyen ellenállás vagy erőszak tanúsításakor nem a rendőr, mint ember ellen cselekednek, hanem a hivatalos eljárást sértik. Ennek persze sosem lehet eszköze a félelemkeltés, sokkal inkább a segítőkész, megértő és professzionális szemlélet valamint a közösségi rendőrségi modell felé orientálódás.

A bűnözés visszaszorítása, a közbiztonság javulása

A magasabb tekintélyű rendőrség egyfajta bűnmegelőző jelleggel is bír, hiszen ha a társadalom egészében nő a rendőrség presztízse, akkor a bűnöző réteg tagjaiban is emelkednie kell. Ha alapjában véve egy magas presztízssű rendvédelmi szerv biztosítja a közrend védelmét a közbiztonsági helyzet is javulni fog, valamint egyúttal ennek objektív és szubjektív következményeként a lakosság biztonságérzete is emelkedni fog.

A szubjektív biztonságérzet emelkedése

Külön kiemelendő az alacsonyra értékelt közbiztonság szubjektív oldal felőli javulása, hiszen a magas presztízssű szervhez magas bűnfelderítési, bűnüldözési és bűnmegelőzési értékeket kapcsolnak az állampolgárok, és már magából a tekintélyből adódóan is nagyobb biztonságban érzik magukat.

6. Összegzés

Mindezek alapján, a közvélemény-kutatás eredményéből és a kifejtett gondolatokból következtetéseket levonva megállapítottam, hogy:

A lakosság közbiztonságérzete igen is változik, és nem a megfelelő irányba – nem mutat javuló tendenciát. A megkérdezettek mind a rendőrség tekintélyéről, mind pedig a korrupció jelenségéről a szervezeten belül rendkívül leomló értékeléseket szolgáltattak. A válaszok alapján egy korrupt, tekintélyt vesztett, politikai céloknak alárendelt szervezet képét kapjuk. Az pedig, hogy a válaszadók szerint minden második rendőr megvesztegethető, még inkább fokozza a megcsorbult tekintély további csökkenését.

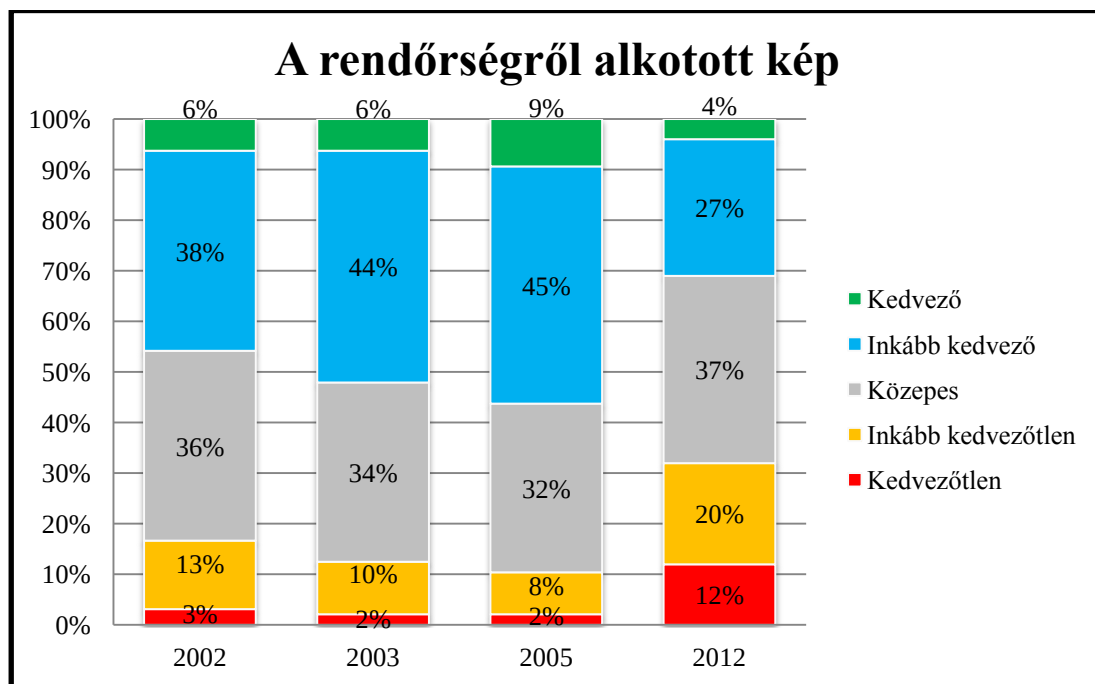
A Gallup által hét évvel ezelőtt végzett – sokszor hivatkozott – felmérés következtetései alapján „*A rendőrség munkájáról kialakult általános vélemények kis mértékben javultak. A hozzáértésben és a felkészültségben látják a legnagyobb javulást. A legnagyobb kihívás a munka szervezettségének javítása (ügyintézési-, várakozási idő és hatáskör).*”. Saját következtetéseim e korábbi megállapítást annyiban támasztják alá, hogy a munka szervezettségének javítása még mindig kihívásként értékelődik a szervezet számára. A kapott eredmények azonban az összes többi korábbi következtetést részben megcáfolják. A rendőrség megítélése közel sem kedvező, a lakosság szemében rendkívül alacsony a tekintélye. Munkájában inkább találnak kifogásolható elemet az állampolgárok, mint elismerésre méltó eredményeket. A hozzáértést és felkészültséget pedig a leginkább emlegetett problémák körében találjuk meg, így aligha állíthatjuk magabiztosan, hogy a közvélemény szemében a rendőrök felkészültsége javuló tendenciát mutat.

A válaszok alapján azt is megállapítottam, hogy a fiatalok – 18 és 30 év közöttiek – átlagosan rosszabb képet alkotnak a rendőrségről, és az átlagnál is jellemzőbbnek ítélik meg az egész szervezetre vonatkozóan a korrupciót. Szinte minden kérdés esetében kedvezőtlenebb értékelést adtak, mint az idősebb korosztály tagjai. A nem, a végzettség vagy a lakhely szerinti megoszlás alapján mért különbségek esetén közel sem tapasztaltam ilyen szignifikáns eltéréseket.

Semmiképpen sem osztom azt a korábbi megállapítást, mely szerint bár a korrupció meglétére vonatkozó tapasztalatok elterjedtsége nem csökkent, a probléma

elterjedtségének a percepciója csökkent. A felmérésem eredményeiből és a megkérdezettek véleményeiből egyértelműen megállapítottam, hogy a jelenség percepciója is magas, a legutóbbi eredményekhez képest nagymértékű növekedést mutat.

A rendőrségről alkotott kép a társadalomban meglehetősen kedvezőtlen, a korábbi évekhez képest – amelyekből adatok állnak rendelkezésre – csökkenő tendenciát mutat.

12. diagram A rendőrségről alkotott kép időbeli változása (A 2012-es adatok saját felmérésem eredményei)

A korábbi felméréssel végzett összehasonlítás eredményét a 12. diagram tartalmazza. A Gallup által készített felmérés rendőrségről alkotott képre vonatkozó kérdését saját közvélemény-kutatásom tekintélyre vonatkozó kérdésével állítottam párhuzamba. A kapott eredmények jól szemléltetik az eltelt időszak alatt a rendőrségről alkotott kép változását. A diagramból megállapítható, hogy a közepes értékelések száma lényegében nem változott, ugyanakkor a kedvező és inkább kedvező értékelések a kedvezőtlen és inkább kedvezőtlen értékelések javára csökkentek – méghozzá jelentős mértékben. Ez is alátámasztja azt a korábbi megállapításomat, mely szerint a rendőrség tekintélye csökkenő tendenciát mutat.

7. Felhasznált irodalom

A rendőrség társadalmi szerepe (Tudományos Konferencia, 1998. április 21-22.), Rejtjel Kiadó, Budapest 1999

Böhm Antal – Szőgyi Lenke: Az állampolgárok véleménye a rendőrségről, Rendészeti Szemle, 1994/7. sz.

Bűnelkövető rendőrök és az általuk elkövetett bűncselekmények a 2006-2010. években, Legfőbb Ügyészség, 2011

Csepeli György: A szervezkedő ember, Osiris Kiadó, Budapest 2001

Dános Valér: Rendőrség és társadalom: a rendszerváltás magyar rendőrsége, BM Kiadó Budapest 1993

Eliot R. Smith – Diane M. Mackie: Szociálpszichológia, Worth Publishers, New York 1995 – Osiris Kiadó, Budapest 2001

Ernyes Mihály: Fejezetek a rendőrség történetéből, ORFK Budapest 2008

Fábián Zoltán: Tekintélyelvűség és előítéletek, Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest 1999

Finszter Géza: A demokratikus jogállami rendőrség alternatívái a XXI. században, Rendőrségi Évkönyv, Budapest, 2005

Finszter Géza: A rendészet elmélete, KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest 2003

Finszter Géza: A rendészet és a rendészeti igazgatás elmélete, Rendőrtiszti Főiskola Budapest 2010

Finszter Géza: Rendőrségi modellek, Rendészeti Szemle 1994/3. sz.

Ifj. Leopold Lajos: A Presztizs, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.T. Budapest 1912

Jerome Skolnick: Justice Without Trial: Law Enforcements in Democratic Society, Wiley and Sons New York, 1975

Kozáry Andrea: Nemzetközi összehasonlító szervezettan Budapest 2008

Krémer Ferenc: A rendőri hatalom természete – Társadalmi szerep és foglalkozási kultúra, Napvilág Kiadó, Budapest 2003

Krémer Ferenc: Rossz döntések kora, Napvilág Kiadó, Budapest 2010

Szikinger István: Rendőrség a demokratikus jogállamban, Sík Kiadó, Budapest 1998

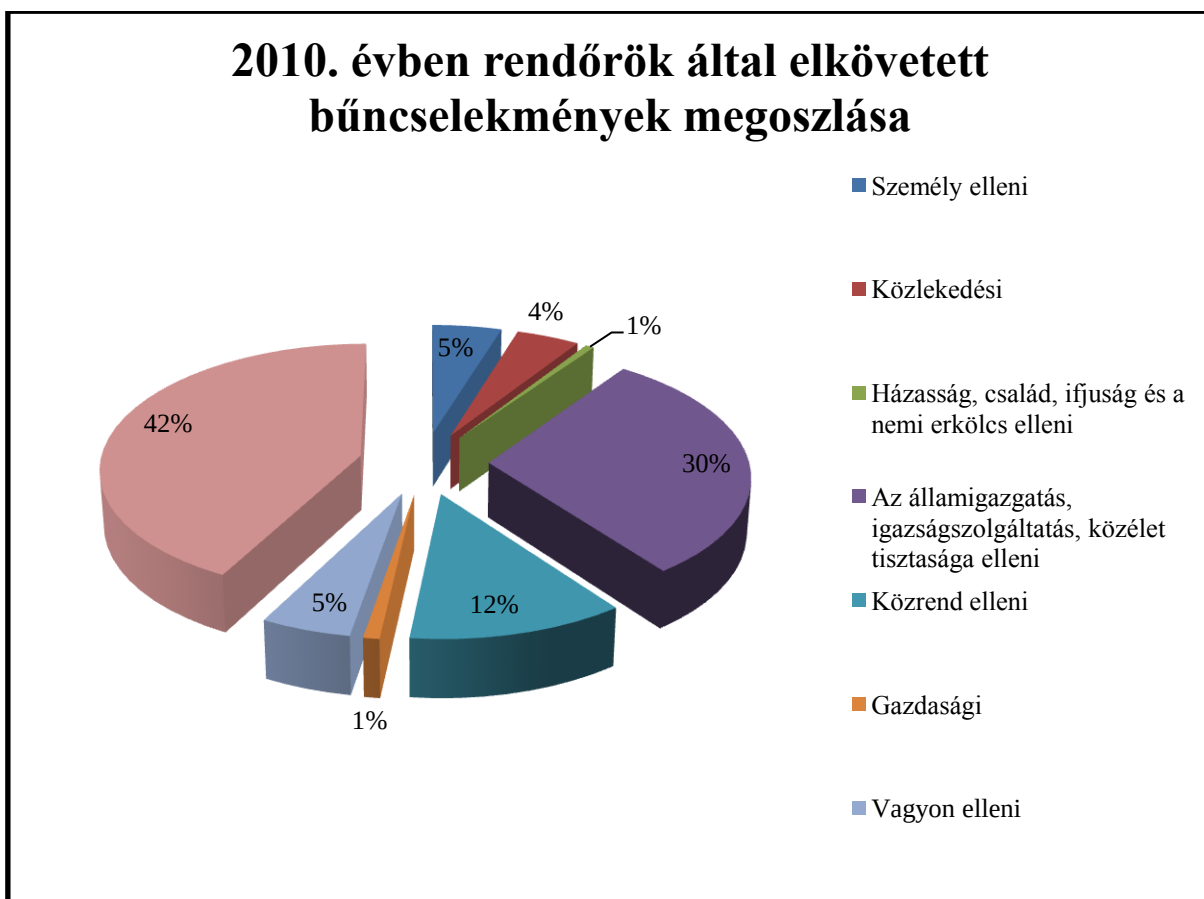
Társadalomtudományi Kutatások – Rendvédelmi képzés, Tudományos Konferencia 2001.
november 19. , Rendőrtiszti Főiskola, Budapest 2001

Tóth Sándor alez.: A Magyar Honvédség imázsának aktuális kondíciói és arculatának
néhány stratégiai dimenziója, ZMNE doktori értekezés Budapest 2002

Yves R. Simon: Tekintély és társadalom: az autoritás fogalma, Szent István Társulat
Budapest 2004

8. Mellékletek

8.1. 1. számú melléklet

13. diagram A rendőrök által elkövetett bűncselekmények megoszlása a 2010. évben

8.2. 2. számú melléklet

Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

Kérdőív

Általános Információk

1. Az Ön neme : ☐ Férfi ☐ Nő
2. Az Ön életkora: ☐ 14 -18 ☐ 18-25 ☐ 25-35 ☐ 35-50 ☐ 50-65 ☐ 65-
3. Lakóhelye: ☐ Budapest ☐ Megyeszékhely ☐ Vidék
4. Végzettsége: ☒ Általános iskola ☐ Gimnázium/Szakközépiskola ☐ Felsőfokú szakképzés ☒ Főiskola ☐ Egyetem ☐ PhD vagy magasabb
5. Van a rokonságában ill. közvetlen ismeretségi körében rendőr? ☒ Igen ☐ Nem
6. Került-e már kapcsolatba valamilyen ügyben a rendőrséggel? ☐ Igen ☐ Nem
7. Vett-e már részt büntetőeljárásban? (mint pl. sértett, tanú, terhelt) ☒ Igen ☐ Nem

Rövid kérdések

8. Jellemezze pár szóban vagy egy mondatban a magyar rendőrséget!
.....
.....
9. Értékelje a közbiztonságot Magyarországon! (A következő kérdéseknél 1-es jelenti a legrosszabb, 5-ös a legjobb értékelést.)
1 2 3 4 5
10. Mennyire növeli a biztonságérzetét, ha tudja, hogy rendszeresen járőröznek a környéken?
1 2 3 4 5
11. Ön szerint mekkora a társadalomban a rendőri munka megbecsülése (a többi szakmához viszonyítva)?
1 2 3 4 5
12. Ön szerint mennyire jellemző a korrupció a magyar rendőrségre?
1 2 3 4 5
13. Értékelje a rendőrök felkészültségét!

	1	2	3	4	5
14. Értékelje saját véleménye szerint a bűnfelderítés színvonalát/gyorsaságát!
	1	2	3	4	5
15. Ön szerint milyen a magyar rendőrség rálátása a szervezett bűnözésre?
	1	2	3	4	5
16. Ön milyenre értékeli a rendőrség reakcióidejét?
	1	2	3	4	5
17. Értékelje (saját véleménye alapján) a rendőri oktatás színvonalát!
	1	2	3	4	5
18. Ön szerint mennyire számíthat általánosságban a rendőrségre?
	1	2	3	4	5
19. Értékelje a rendőri eljárások jogszerűségét (megalapozottságát)!
	1	2	3	4	5
20. Értékelje a rendőri intézkedések szakszerűségét! (végrehajtás módja)
	1	2	3	4	5
21. Ön európai viszonylatban milyenre értékeli a rendőrség teljesítményét?
	1	2	3	4	5
22. Értékelje a rendőrség technikai felkészültségét és felszereltségét! (pl. járművek, eszközök)
	1	2	3	4	5
23. Ön szerint mennyire fonódott össze a szervezett bűnözés a rendőrség szervezetével?
	1	2	3	4	5
24. Ön mennyire tartja elfogadhatónak, hogy rendőrök másodállásban is dolgozzanak (pl. kidobóként)?
	1	2	3	4	5
25. Ön szerint a rendőri munkával járó hatások mennyire indokolják a karkedvezményes nyugdíjazást?
	1	2	3	4	5
26. Önt mennyiben befolyásolja, hogy az intézkedő rendőr nő vagy férfi (1 = egyáltalán nem, 5 = nagyon befolyásol)?
	1	2	3	4	5
27. Ön milyennek értékeli európai viszonylatban a magyar rendőrök megjelenését?
	1	2	3	4	5
28. Ön mennyire elégedett a rendőrök stílusával, modorával, kommunikációjával?
	1	2	3	4	5

29. Mennyire hatékonyan láthatja el a rendőrség feladatkörét jelenlegi felszereltségi szintjén?
1 2 3 4 5
30. Ön szerint egy rendőr küllemének szolgálaton kívül mennyire kell példamutatónak lennie?
1 2 3 4 5
31. Ön mennyire ért egyet a rendőrséget érintő nyugdíjkorhatár-emeléssel?
1 2 3 4 5
32. Ön szerint megfelelő számú rendőr van jelen az utcákon?(1 = nagyon kevés; 5=megfelelő)
1 2 3 4 5
33. Önt mennyiben befolyásolja egy beszélgetés/találkozás során, ha a másik félről kiderül, hogy rendőr (1 = egyáltalán nem; 5 = nagyon befolyásol)?
1 2 3 4 5
34. Ön szerint a rendőrök mekkora hányada megvesztegethető?
10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%
35. Egy rendőrnek szolgálaton kívül mennyire kell példamutató magatartást tanúsítania?
1 2 3 4 5
36. Ön szerint a média milyen képet fest a rendőrségről (1= rossz; 5= nagyon jó)?
1 2 3 4 5
37. Ön mennyire tartja elfogadhatónak a (szolgálatban lévő) rendőr tegezését?
1 2 3 4 5
38. Ön szerint a politika mennyire befolyásolja a rendőrséget?
1 2 3 4 5
39. Az Ön környezetében mekkora a rendőrség tekintélye?
1 2 3 4 5
40. Ön mennyire bízik a rendőrségben?
1 2 3 4 5
41. Ön szerint mennyire segítőkészek a rendőrök?
1 2 3 4 5